

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ—ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ—ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΠΕΡΙΑΣΤΕΙΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ.

Τὸ ἐνιαῖον μέτρον τῆς καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν φορολογίας τῆς γῆς, τόσον τοῖς ο]ο ἐπὶ τῶν προϊόντων, ἐν ὅσαις χώραις τὸ σύστημα τοῦτο διατηρεῖται ἐν ἰσχύϊ, ἐκ πρώτης μὲν ὄψεως στηρίζεται εἰς τὴν ἰσότητα, ἅμα ὅμως ὑποβληθῆ εἰς τὴν ἀνάλυσιν βαθυτέρας ἐξετάσεως, ἀποδεικνύεται ἔρμαιον μεγίστης ἀνισότητος. Ἐὰν ὁ φόρος λαμβάνῃ τὸ δέκατον π. χ. τοῦ παραγομένου σίτου ἐν τῇ μᾶλλον ἀποκέντρῳ ἐξοχικῇ κοινότητι καὶ περίξ πόλεως πολυανθρώπου, ἢ διαφορά τῆς ἀξίας τῶν δημητριακῶν καρπῶν μεταξὺ τῆς χωρικῆς καὶ τῆς ἀστυκῆς ἀγορᾶς ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἀνισότητα. Ὁ φορολογούμενος τῆς ἐξοχῆς πληρώνει εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν ὀλιγωτέραν ἀξίαν καὶ ὁ φορολογούμενος τῆς πόλεως μεγαλειτέραν.

Ἐὰν ὅμως ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα ἐκ τῆς ἐπόψεως τῶν παρ' ἑκατέρῳ τῶν φορολογουμένων, μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου, ἐναπομενόντων $\frac{1}{10}$ τοῦ παραχθέντος προϊόντος, ἢ ἀξία αὐτῶν εἶναι μεγαλειτέρα πρὸς τοὺς περιαστεῖους γαιοκτητίας καὶ μικροτέρα πρὸς τοὺς ἐν τῇ μεμακρυσμένῃ ἐξοχῇ. Τοιοῦτοτρόπως κρινομένης τῆς φορολογικῆς μηχανῆς ἐξ ὧν ἀφίνει αὕτη εἰς τοὺς φορολογουμένους, πρὸς τὰ χωρία μὲν εἶναι βαρυτέρα, πρὸς τὰς πόλεις δὲ ἐλαφροτέρα.—Δὲν εἶναι ἀπὸ σκοποῦ περαιτέρω τις ἔρευνα ἐπὶ τοῦ φαινομένου τούτου. Ἐπειδὴ ὅπως ἐπιτύχη ὁ ἐξοχικὸς παραγωγὸς τὰς ἐν τῇ ἀστυκῇ ἀγορᾷ ἀνωτέρας τιμᾶς, πρέπει νὰ μεταβιβάσῃ πρὸς ταύτην τὰ προϊόντα του ὅσον μακρο-

τέρα ἢ ἀπόστασις τόσον ἢ δαπάνη τῆς μετακομίσεως μεγαλειτέρα· ἀρκεῖ νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ αἱ λοιπαὶ σχετικαὶ δαπάναι, ἵνα, συμψηφίζομένου τοῦ ἔλου αὐτοῦ πρὸς ἀνάλογον μέρος τῶν ὑπὸ ἐξέτασιν προϊόντων, καταπέση ἢ εἰς τὸν ἐξοχικὸν γαιοκτήτην ἀπομένουσα μετὰ τὴν φορολογίαν μερὶς αὐτῶν ἀπὸ $\frac{1}{10}$ πολλάκις εἰς $\frac{2}{10}$ καὶ ἔτι πλέον.

Ἐπάρχουσι λοιπὸν δύο τάσεις φορολογικῆς ἀνισότητος ἐπὶ τοῦ ἐνιαίου φορολογικοῦ τῆς γῆς μέτρου, ἡ σημαντικωτέρα τῆς ὁποίας ἀναντιρρήτως εἶναι ἡ δευτέρα, ἡ σχετικὴ τούτέστι πρὸς τὴν ἔποψιν τῶν μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου ἐναπομενόντων τῶ παραγωγῶ. Καὶ βεβαίως μὲν ἡ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς θέσεως τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν, ἀπέναντι τῆς πρὸς ἡν διευθύνονται τὰ προϊόντα τῶν κεντρικῆς ἀγορᾶς, ἀποτελεῖ οὐσιῶδες μέρος τῆς ἐγγείου προσόδου, ἣτις ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην, καὶ εἶναι, τρόπον τινα, φυσικὸν προνόμιον τῆς ἰδιοκτησίας, ὅπως δὴποτε ὅμως, ἔλων τῶν δικαιομάτων τιθεμένων ἐν ἴσῃ μοίρᾳ, ἡ φορολογικὴ ἐπιστήμη συνίσταται εἰς τὸ λαμβάνειν πλείονα μὲν παρὰ τοῦ ἔχοντος πλείονα, ἐλάσσονα δὲ παρὰ τοῦ ἔχοντος ἐλάσσονα. Ὅταν ἐπὶ τοῦ ἐκτεθέντος παραδείγματος λαμβάνῃ ὁ φόρος παρὰ μὲν τοῦ ἐξοχικοῦ γαιοκτήτου 1 ἐπὶ 7, παρὰ δὲ τοῦ περιαστείου 1 ἐπὶ 9, ἡ ἀδικία ἐκπέμπει σοβαροτάτην τῇ ἀληθείᾳ φωνήν.

Νομίζω ὅτι ἡ δυσαρμονία αὕτη δὲν εἶναι μοιραία διὰ τὴν κοινωνίαν τύχη. Ἐχομεν δὲ φορολογικὰς τινὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμογὰς ἰδιαιτέρου τῶ ὄντι διαφέροντος. Ἡ φορολογία π. χ. τῶν ἐπιτηδευμάτων καταστρώνεται κλιμακῶδον, ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν μέχρι τῶν μικροτέρων πληθυσμῶν, δι' ἧς τῆς ποικιλίας τοῦ εἰσοδήματος τῶν φορολογουμένων. Τί ἐμποδίζει ἵνα καὶ οἱ ἀγροὶ ἐξωμοιωθῶσι πρὸς τοὺς ἐπιτηδευματίας; Εἰσοδήματα βλέπομεν ἐκατέρωθεν· ἀρκεῖ δὲ νὰ συνδυασθῶσιν αἱ σχετικαὶ πρὸς αὐτὰ περιστάσεις, ἵνα ἀρχομένης τῆς φορολογίας ἀπὸ τῶν περιαστέων γαιῶν προβαίνῃ ἐλαττουμένη κατὰ κύκλους πρὸς τὰ

ἄκρα. Τοιοῦτοτρόπως ὅσαι κεντρικαὶ ἀγοραὶ τόσαι φορολογικαὶ περιφέρειαι, παρεκτεινόμεναι διαδοχικῶς μέχρι τῶν μᾶλλον ἀποκέντρων ἐξοχικῶν κοινοτήτων.

Δυνατὸν εἶπεῖν, ὅτι ἡ τοιαύτη φορολογικὴ ποικιλία προσκόπτει εἰς τοὺς ὅρους τῆς ἐπὶ τοιούτων θεμάτων ἀπαιτουμένης εὐχερείας. Ἀλλ' ἡ ἀπάντησις προβάλλει ἀφ' ἑαυτῆς· διότι ἡ ποικιλία ἐπὶ τῆς ἐπιτηδευματικῆς φορολογίας εἶναι κατὰ πολὺ μείζων, καὶ ὡς ἐκ τῶν κινήσεων τῶν προσώπων μᾶλλον περίτροπος. Ἡ δὲ φορολογία τῆς γῆς, ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα χρόνου καὶ τόπου κανονιζομένη, παρουσιάζει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς δυνατῆς ἐπὶ τοιούτων θεμάτων σταθερότητος. Ὅτι προσβάλλει τὴν κοινὴν συνείδησιν εἶναι μᾶλλον ὅτι ἐγγεῖοι ἰδιοκτησίαι, κατὰ τὸ δεκαπλάσιον καὶ εἰκοσαπλάσιον τιμιώτεραι πέρα τῶν πόλεων, φορολογοῦνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς μονάδος, ἐφ' ἧς φορολογοῦνται καὶ ἐρημικαὶ πολλάκις ἐκτάσεις γαιῶν.

Στρέμμα γῆς, ἀντὶ 50—100 δραχμῶν τιμώμενον, διαχειρίζεται ὑπὸ τῆς φορολογικῆς μηχανῆς διὰ τῆς αὐτῆς ἐντάσεως, τὴν ὁποίαν παρατηροῦμεν ἐπὶ τῶν εὐτυχῶν ἐκείνων στρεμμάτων τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα, κείμενα ἐγγὺς τῶν μεγάλων πόλεων καὶ ἐν γένει τῶν πυκνῶν πληθυσμῶν, πωλοῦνται κατὰ χιλιάδας πολλάκις δραχμῶν. Συμβαίνει δὲ πολλάκις οἱ μικροὶ καὶ πτωχοὶ ἀγροὶ, καλλιεργούμενοι ὑπὸ τῶν μικρῶν καὶ πτωχῶν κυρίων των, νὰ ρίπτωσι ἐν τῶ δημοσίῳ θησαυρῶ τὸν ὄβολόν τῆς χήρας εἰς συντήρησιν τῆς πολιτείας· ἐνῶ περιάστειοι ἐκτάσεις, ἀξίας ἑκατονταπλάσιας, κρατοῦνται ὑπὸ τῶν πλουσίων κυρίων των εἰς τὴν διαθεσιμότητα τῆς προσδοκίας μειζόνων ἔτι τιμῶν, κατ' οὐδὲν συντελοῦσαι εἰς τὴν θεραπείαν τῶν δημοσίων ἀναγκῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐξανίσταται ἡ οικονομικὴ δικαιοσύνη. Περιστὸν δὲ νὰ ἀποδειχθῇ κατὰ πόσον ἡ φωνὴ τῆς ἀνάγεται εἰς τὴν καθολικὴν τῆς κοινωνίας ἀρμονίαν.

Η ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΝΗΜΑΤΟΥΡΓΙΑ.

“Ενεκεν τῆς διαταράξεως, ἣτις ὡς ἐκ τοῦ Ρωσσοτουρ-
κικοῦ πολέμου ἐπῆλθεν εἰς τὴν ἐν γένει ἀγορὰν τῆς Ἀνα-
τολῆς, ἡ πρὸς αὐτὴν ἰδίως ἀποβλέπουσα ἡμετέρα νημα-
τουργία διατελεῖ ὑπὸ ὄρους, οἵτινες πρέπει νὰ ἐλκύσωσι τὴν
κατεπεύγουσαν προσοχὴν τοῦ νομοθέτου. Πρὸ ὀλίγου χρό-
νου σπουδαῖα καταστήματα τῆς ἐν Πειραιεῖ νηματοκλω-
στικῆς ἠναγκάσθησαν νὰ δανεισθῶσιν ἑκατοστίας χιλιά-
δων δραχμῶν καὶ νὰ διορίσωσι τὸν δανειστήν των πράκτο-
ρα εἰς πώλησιν τοῦ νηματοουργικοῦ προϊόντος των.

Κατ’ οὐσίαν ὁ συνδυασμὸς οὗτος τοῦ δανείου καὶ τῆς
πωλήσεως δὲν ἔχει τι τὸ χωλαῖνον. Ἡ οἰκονομικὴ τῶν
ἐθνῶν γνωρίζει ἤδη τὴν σύστασιν κοινῶν πωλητηρι-
ων, ἐν τοῖς ὁποίοις οἱ παραγωγοὶ ἀποστέλλουσι τὰ προϊ-
όντα των, ἐπὶ προφανεῖ ὠφελείᾳ αὐτῶν μὲν ἀπὸ λόγου
ἐνοικίου, ἐπιστάσις κλπ., τῶν ἀγοραστῶν δὲ ἀπὸ λόγου εὐ-
κολίας, συγκρίσεως κλπ. Ἐπίσης δὲ ἡ τοιαύτη παντοπω-
λικὴ ἐπιχείρησις δύναται νὰ δίδῃ προκαταβολὰς εἰς τοὺς
χορηγοῦντας αὐτῇ τὰ προϊόντα των, χωρὶς τοῦτο νὰ θεω-
ρηθῇ ὡς ἀτοπὸς τις νεωτερισμὸς.

Ἀλλὰ προκειμένου περὶ προϊόντων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ
πωληθῶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐγείρεται τὸ ζήτημα κατὰ
πόσον συμφέρει εἰς νεαρὰν βιομηχανίαν ἢ σύμπτυξις τῶν
τυχῶν τῆς ἐντὸς τῶν χειρῶν τοιαύτης διὰ λ]σμὸν ἀλλό-
τριον πρακτορίας. Ἐν πρώτοις ἀναπόφευκτος εἶναι ἡ ὁση-
μέραι ἐπέκτασις τῆς ἀκτίνος τῶν ἐργασιῶν τῆς πρὸς τὰ
πρόσω ὀργώσεως βιομηχανίας. Ἀπαιτεῖται ἐλαστικότης ἐ-
πινοίας, προσάρμοσις τῶν τοπικῶν περιστάσεων πρὸς τὴν
ἰδιοφυίαν, τὴν ὁποίαν κινεῖ εἰς ὑπατον βαθμὸν τὸ ἐλατή-

ριον τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος. Πᾶντα ταῦτα, τὰ ὁποῖα
μετὰ τῶν σχετικῶν αὐτοῖς ἀποτελοῦσι τὴν τελεσιουργὸν
οἰκονομικὴν ἔντασιν, εἰάν δὲν ἐλλείπωσι ἐντελῶς, ἐξασθε-
νοῦσιν ὅμως ἐπαισθητῶς ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ περὶ οὗ πρόκει-
ται πρακτορικοῦ ὀργανισμοῦ. Ὑποθέτω τὴν κατὰ μέρος
δραστηριότητα ἑκάστου Ἀγγλικοῦ νηματοουργείου, ἐν τῇ
καθ’ ἡμᾶς ἀγορᾷ τῆς Ἀνατολῆς, ἀπέναντι τῆς κατὰ τὸ μᾶλ-
λον ἢ ἥττον στερεοτυπίας τῶν πρακτορικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ
νηματοουργείου ἐνεργειῶν. Τὸ μυστήριον τῆς Ἑλληνικῆς
μεγαλουργίας εἶναι ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, εἶναι ἡ εἰσα-
γωγὴ τῆς εἰς τὰς τελευταίας λεπτότητας τοῦ πνεύματος,
εἰς διαχείρισιν ὅλης τῶν περιστάσεων τῆς ποικιλίας. Ὡστε
πρὶν ἀνδρωθῆ ἡ ἡμετέρα νηματοκλωστικὴ, εὐρίσκω λίαν ἐπι-
κίνδυνον τὴν ἐξ αὐτῆς ἀπομάκρυνσιν τῶν ἐκ τοῦ ζωηροῦ
συμφέροντος δημιουργουμένων βιομηχανικῶν καθ’ ἕκαστον
εἶδος σκαπανέων.

Ἐξ ἄλλης ἐπόψεως πρέπει νὰ μελετηθῶσι μᾶλλον αἱ
ἀνάγκαι τῆς ἡμετέρας μηχανικῆς βαμβακουργίας. Ἡ ἔπο-
ψις αὕτη ἄγει εἰς τὸ ζήτημα κατὰ πόσον εἶναι ἐπιτετραμ-
μένον εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν νὰ περισφίξῃ ἐν τῇ σιδη-
ρᾷ ἀγκάλῃ του τὸ ἐν Πειραιεῖ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀναπτυσ-
σόμενον βιομηχανικὸν νεογνόν. Ἐκαστος ἤθελε νομίση, ὅτι
πρόκειται λόγος περὶ προστασίας τοῦ νεογνοῦ τούτου. Ἀπ’
ἐναντίας, θὰ ὁμιλήσω μᾶλλον περὶ τῆς ἐλευθερίας του εἰς
τὸ οὐσιωδέστερον θέμα, τῆς τροφῆς δηλαδὴ αὐτοῦ. Ἡ
τροφή τοῦ νηματοουργείου εἶναι ὁ βάμβαξ, καὶ ἐνῶ ὁ ἐγχώ-
ριος δὲν ἐξαρκεῖ, ὁ δημόσιος θησαυρὸς φορολογῶν τὸν εἰσα-
γόμενον ξένον, τὴν πρώτην ἤτοι βάσιν τῆς περὶ τῆς πρό-
κειται βιομηχανικῆς ζωῆς, ἐμποδίζει κατὰ φυσικὸν λόγον
τὴν ἀνάπτυξίν της.

Κατ’ ἀκρίβειαν προστατευόμενος εἶναι ὁ ἐγχώριος βάμ-
βαξ, ὅστις, καταργουμένης τῆς ἐπὶ τοῦ ξένου φορολογίας,
οὐκ ἠναγκάζετο νὰ βαδίση τὴν ὁδὸν τῆς ὑποτιμῆσεως. Ἡ
ἐξακολούθησις τῆς προστασίας ταύτης συμφέρει βεβαίως εἰς

τούς βαμβακοφυτευτάς, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς τοὺς νηματοκλώστας. Τὸ νηματουργικὸν νεογνὸν θέλει ἄφθονον τροφήν. Ἡ εὐθηνεία τῆς ξένης παραγωγῆς τῆ τὴν ὑπόσχεται, καὶ ἡ ἀκρίβεια τῆς ἐν Ἑλλάδι τῆ τὴν ἀρνεῖται. Ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸν νομοθέτην νὰ κρίνῃ, ἐὰν δὲν εἶναι τῶν ὑψηλοτέρων οἰκονομικῶν ἐλπίδων ἀντάξιον νὰ καταστῆ τὸ ταχύτερον ὁ Πειραιεὺς ἢ κατ' ἐξοχὴν βιομηχανικὴ τῆς Ἀνατολῆς πόλις.

Ἐννοῶ ὅτι ἡ παντελὴς ἀτέλεια τοῦ εἰσαγομένου βάμβακος δύναται πολλοὺς νὰ σκανδαλίσῃ· καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη μεταξὺ αὐτῶν νὰ λησμονηθῶσιν οἱ κατασκευασταὶ τῆς τελωνιακῆς ἰσορροπίας. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ μέση τις ὁδὸς, τὴν ὁποίαν ὅλοι δύνανται νὰ παραδεχθῶσι καὶ αὐτοὶ οἱ μᾶλλον δύσκολως προσερχόμενοι εἰς τὰς ἀνανεουμένας ἀπαιτήσεις τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα τοῦ Πειραιῶς μετεφέροντο εἰς ἄλλην ἐπικράτειαν ὡς ἐκ θαύματος (τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι καὶ ἐντελῶς ἀδύνατον ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ), ἐκεῖθεν δὲ ἐπρότεινον ὡς ὅρον τῆς ἐπιστροφῆς των, «ὅτι ὅσοι μὲν ἐξωτερικὸς βάμβαξ χρησιμεύει διὰ τὰ πρὸς ἐσωτερικὴν ἐν Ἑλλάδι κατανάλωσιν νηματουργικὰ προϊόντα των νὰ πληρώνη τελῶνιον, — ὅσοι δὲ χρησιμεύει διὰ τὰ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐξαγόμενα νήματα των νὰ μὴ πληρώνη,» τί θὰ ἀπήντα ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία; Θὰ ἔλεγε «μὴ ἔρχεσθε;» Καὶ ὁ δημόσιος θησαυρὸς θὰ προσέθετεν «ἢ τὸ ὄλον ἢ μηδέν;»... Ἀμφιβάλλω ἂν ὁ βιομηχανικὸς πληθυσμὸς, ὅστις ὁσημέραι ἀναπτύσσεται ἐν Πειραιεῖ, ἠδύνατο τόσον ἀσπλάγχυνως νὰ τεθῆ εἰς τὸ δίλημμα, ἢ τοῦ ἐκ πείνης θανάτου ἢ τοῦ ἐκπατριμοῦ. Ἴνα ἀλλάξῃ δὲ βιομηχανίαν, ἔπρεπεν ἡ Πολιτεία νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην. Ἐπειτα παρῆλθον πλέον τοιαύτης βιομηχανικῆς τυραννίας οἱ καιροί. Τὸ οὐσιῶδες εἶναι ὅτι νῦν εἰς τὴν οἰκονομικὴν προαγωγὴν ἐνδιαφέρονται οὐχὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦμέρους οἱ κάτοικοι ἀλλ' ὁλόκληρος ὁ ἐθνικὸς βίος.

Εὐτυχῶς ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀξία μιμήσεως πρακτικῆ, καθ' ἣν ἀπαντῶμεν πρώτας τινὰς ὕλας, μὴ ἐπιβαρυνόμενας κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν των διὰ τελωνίου, ἐὰν κατόπιν ἐξάγονται ἐκ τῆς ἐπικρατείας μεταπεποιημένα εἰς ἄλλα εἶδη βιομηχανικά. Καὶ ἀλλαχοῦ μὲν δὲν φορολογοῦνται τὰ ἐξωθεν εἰσχομιζόμενα μέταλλα ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἐξαγωγῆς αὐτῶν εἰς ἐργαλεῖα καὶ μηχανάς, ἐν Ἑλλάδι δὲ τὰ εἰσαγόμενα σιτηρὰ ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἐξαγωγῆς των εἰς ἄλευρα. Τί ἐμποδίζει ἵνα τὸ μέτρον τοῦτο ἐπεκταθῆ καὶ ἐπὶ τοῦ εἰσαγομένου βάμβακος; Οἱ αὐτοὶ λόγοι, οἵτινες ὑπάρχουσι ὡς πρὸς τὰ ἀλευροποιεῖα, ἀπαντῶνται καὶ ἐπὶ τῶν νηματουργείων.

Διὰ τῆς ἀτελείας τοῦ μόνον πρὸς νηματοποίησιν καὶ κατόπιν ταύτης ἐξαγωγῆν εἰσαγομένου βάμβακος δὲν δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῆ, ὅτι παραβλάπτονται τὰ κανονικὰ συμφέροντα τῶν ἐγχωρίων βαμβακοφυτευτῶν. Ἐννοῶ τὴν τελωνιακὴν βοήθειαν τῆς γεωργικῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως ἀπέναντι τοῦ ξένου βάμβακος, ὅταν οὗτος ἔρχηται εἰς συναγωνισμὸν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ καταναλώσει. Ἄλλὰ νὰ ἰσχυρισθῆ τις, ὅτι ὀφείλεται προστασία καὶ κατὰ τοῦ διαβαίνοντος διὰ τῶν τελωνιακῶν ὁρίων ξένου βάμβακος, εἶναι ὑπερβολή, παντὸς λόγου στερουμένη. Ἀκριβῶς δὲ ἡ προσωρινὴ πρὸς μόνην κατεργασίαν ὑποδοχὴ τοῦ ξένου βάμβακος ἀνήκει εἰς τὴν διαβατικὴν ταύτην τῆς διεθνοῦς ἐμπορίας ἐννοίαν· εἶναι εἶδος ἀποταμιεύσεως, ἔχον ἐπὶ πλέον τοῦτο τὸ προσόν, ὅτι συντρέχει ἐνεργητικῶς, μέχρι τῆς ἐξόδου τῶν ἐμπορευμάτων τῆς, τὴν ἐθνικὴν ἐργασίαν καὶ τὴν προαγωγὴν αὐτῆς.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφισβολία, ὅτι αἱ δαπάναι τῶν φρονίμων ἀνθρώπων εἶναι ἀνάλογοι ἀφ' ἑνὸς πρὸς τὰ μέσα αὐτῶν

καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τοὺς ἐπιδιωκομένους σκοποὺς των. Ὁσον ἀφορᾷ τοὺς δευτέρους, ἀκολουθεῖ ἡ Ρωσσία ἐπεχειρήσει τὸν παρόντα πόλεμον, ἐνδίδουσα εἰς ὁρμὰς καθαρῶς αἰσθηματικὰς. Ἐν τούτοις κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς μέχρι τέλους Αὐγούστου 1877 ἔδαπάνησεν 64 περίπου ἑκατομμύρια ρουβλίων κατὰ μῆνα, καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, τοῦλάχιστον ἐδιπλασιάσθη κατὰ τοὺς ἐπομένους μῆνας, καθ' οὓς αἱ γνωσταί, ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ἀτυχίαι τῶν Ρωσικῶν ἔπλων ἐξηνάγκασαν τὸν ὑπερδιπλασιασμὸν τῶν δυνάμεων αὐτῶν. Τοιουτοτρόπως ὑπολογιζομένου τοῦ πρώτου χρονικοῦ διαστήματος εἰς πέντε μῆνας (1) καὶ τοῦ δευτέρου εἰς τέσσαρας (2), ἰδοὺ ὅτι ἔδαπάνησε μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1877 ἡ Ρωσσία διὰ τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον τῆς 832 περίπου ἑκατομμύρια ρουβλίων, ἢτοι περί τὰ 3 $\frac{1}{10}$ διλιούνια δραχμῶν!

Ἐπὶ τοῦ πρώτου χρονικοῦ διαστήματος ἔχομεν ἡμιεπισήμους σχεδὸν πληροφορίας, δημοσιευθείσας ὑπὸ τῆς Birzheniia Ydolomosti, κατὰ τὰς ὁποίας πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἔδαπάνησεν ἡ Ρωσικὴ Κυβέρνησις 88 ἑκατομ. ρουβλίων διαθεσίμων παρὰ τῆ Ἰραπέζῃ Πετροπόλεως, ὅπως θέσῃ εἰς πρώτην κίνησιν τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς χώρας. Ἀκολούθως μέχρι τῆς 13 Μαΐου ἔδαπανήθησαν ἕτερα 44 ἑκατομ. ρουβλίων, ὑπόλοιπον ἐσωτερικοῦ δανείου ἑκατὸν ἑκατομμυρίων. Συγχρόνως σχεδὸν ἄρχονται αἱ ἐπόμεναι δανειστικαὶ σχέσεις πρὸς τὴν Ἰραπέζαν τῆς Πετροπόλεως, ἐκ τοῦ ταμείου τῆς ὁποίας ἡ Ρωσικὴ Κυβέρνησις λαμβάνει 49 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. ρουβλίων μέχρι τῆς 13 Ἰουνίου, 30 $\frac{1}{10}$ μέχρι τῆς 13 Ἰουλίου, 28 $\frac{2}{10}$ μέχρι τῆς 13

(1) Ὁ μὲν Ρωσσοτουρκικὸς πόλεμος ἐκηρύχθη τῇ 24 Ἀπριλίου 1877, αἱ δὲ προπαρασκευαί αὐτοῦ ἤρξαντο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αὐτοῦ μηνός.

(2) Ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1877.

Αὐγούστου καὶ 4 $\frac{1}{10}$ μέχρι τῆς 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Πρέπει νὰ προστεθῶσι 25 ἑκατομ. ρουβλίων ἀπὸ ἐξωτερικοῦ δανείου καὶ ἕτερα 50 ἐξ ἐκκρεμοῦς ἐτι ἐσωτερικοῦ δανείου. Τὸ ἔλρον 320 ἑκατομ. ρ. μέχρι τέλους Αὐγούστου 1877.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ νεώτεροι πόλεμοι εἶναι εἰς ὑπερβολὴν πολυδάπανοι. Ἀλλὰ ἐνώπιον τοῦ ἀδήλου ἐτι μέλλοντος, 3 $\frac{1}{10}$ διλιούνια δραχμῶν εἶναι ἐπὶ τοσοῦτον σεβάσμιον ποσόν, ὅσον μόλις ἐπιτρέπει ὁ περὶ τῶν φυσικῶν ὁρίων τῆς Γαλλίας—ἢ περὶ Ἀλσατίας καὶ Λωραίνης τελευταῖος Γαλλο-Γερμανικὸς ἀγὼν, ὅστις δὲν κατεβρόχθισε ὑπὲρ πολὺ πλείονα ἀναλόγως τῆς μεγαλειότηρας συντάξεως τῶν συγκρουσθέντων ἐθνῶν. Ἡ σύγκρισις, μεθ' ὅλας τὰς ἐλλείψεις τῶν ἐπὶ τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου πιθανοτήτων, ἔχει τι ἐνδεικτικόν. Καὶ ὑποθέτω ὅτι αἱ κολοσιαῖαι Ρωσικαὶ δαπάναι ἔχουσι βαθυτέρους σκοποὺς τῶν ὅσων ὑποκρίνονται οἱ Ἄγγλοι ὅτι δὲν ἐννοοῦσιν. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο διαφεύγει τὰ ὅρια τῆς προκειμένης μελέτης, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάγεται ἡ ἔρευνα κατὰ πόσον οἱ Ἄγγλοι ζηλεύουσι τὴν τύχην τῶν Καρχηδονίων, καὶ κατὰ πόσον ἡ Κυβέρνησις των ἐπληξεν τὸν κόσμον διὰ τῆς στερεοτύπου περὶ Ἀγγλικῶν συμφερόντων ᾠδικῆς στροφῆς.

Ἐκτὸς τῆς ἐν ἐνεργείᾳ οἰκονομικῆς πολεμικῆς τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ κράτους, περὶ ἧς ὁ ἀνωτέρω λόγος, καὶ ἡ ὁποία δύναται νὰ προβιβασθῇ ἐτι μᾶλλον κατὰ τὰς ἐνδεχομένους περιστάσεις τῶν ἐθνικῶν συγκρούσεων, δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν γενικὴν ἔννοιαν περὶ τῆς διευθύνσεως τῶν δημοσίων ἐν Ρωσσίᾳ δαπανημάτων ἐκ τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν προϋπολογισμῶν.

Ἔτη	ἑκατομ. ρουβλίων	Ἔτη	ἑκατομ. ρουβλίων
1867	438,6	1872	533,3
1868	459,5	1873	545,4
1869	483,4	1874	559,3
1870	499,2	1875	559,3
1871	510,6	1876	570,1

Καθ' ἕκαστον τῶν ἐτῶν τούτων, εἰς συμπλήρωσιν τῶν προϋπολογισθεισῶν ἀναγκῶν ἐδέησε κατ' ἐλάχιστον νὰ προστεθῆ ἓν ἑκατομ. ρ., ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἔτη, ἐν οἷς ἡ συμπλήρωσις αὕτη ἐφθάσε τὸ $1 \frac{3}{10}$ ἑκατομ. ρ. καὶ ἔτι πλέον. Ἄλλ' ἡ λεπτομέρεια αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν ἀπανταχοῦ ἀπαντωμένην ἐλαστικότητα τῶν δημοσίων δαπανῶν. Μεταβαίνω τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς λοιπῆς διατάξεως τῶν κανονικῶν δαπανῶν τῆς Ρωσικῆς ἐπικρατείας, λαμβάνων ὡς βᾶσιν τὸ ἔτος 1876.

Καθόλου εἰπεῖν, αἱ δαπάναι αὗται διαιροῦνται εἰς διαρκεῖς ἢ τακτικὰς, καὶ προσκαίρους ἢ ἐκτάκτους. Αἱ πρῶται περιλαμβάνουσι 395,6 ἑκατομ. ρ. καὶ αἱ δεύτεραι 174,4 τὸ ὅλον 570,1 ἑκατ. ρ. Ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τούτου, 108 ἑκατομ. ρ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαφόρων δημοσίων χρεῶν, 1,9 διὰ τὰς ἀρχιγραμματείας τῆς αὐτοκρατορίας, τοῦ ὑπουργείου καὶ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ αὐτοκράτορος, —9,7 διὰ τὸν κληρὸν, —9 διὰ τὸν αὐτοκράτορα, —2,9 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, —180,2 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν, —25 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν, —66,2 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν, —19 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν δημοσίων κτημάτων, —53,4 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, —15,1 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, —17 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῆς συγκοινωνίας, —14,3 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης, —2,1 διὰ τὸ λογιστικὸν τοῦ κράτους, —7 διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Καυκάσου, —10,8 εἰς σιδηροδρομοποιίαν καὶ λιμενοποιίαν, —0,7 διὰ τὰ ἵπποφορβεῖα τῆς ἐπικρατείας, —26,5 διάφορα.

Ὅσον ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δημοσίων χρεῶν, ἀπὸ 85 ἑκατομ. ρ. τὰ ὅποια ἀπηγοῦντο ἐν ἔτει 1872, ἀνεβιβάσθη τὸ ποσὸν εἰς 108 ἑκατομ. ρ. ἐν ἔτει 1876. Ἐν γένει τὰ ἀπὸ τοῦ 1867 χρέη τῆς Ρωσικῆς ἐπικρατείας, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος πολέμου, ἀνάγονται εἰς τρεῖς κυρίως αἰτίας· ἡ σημαντικωτέρα ἀφορᾷ τὰς γενναίας ἐπιχορηγήσεις τοῦ κράτους εἰς τὰς σι-

δηροδρομικὰς ἐταιρίας τῶν ὁποίων αἱ γραμμαὶ αὐξάνουσιν, ἐνιαυσίως κατὰ 1000—2000 χιλιομέτρα· δευτέρα αἰτία εἶναι ἡ ἀφαίρεσις ἀναλόγου ποσοῦ χαρτονομίσματος πρὸς δάνειον 15 ἑκατομ. ρ. καὶ ἡ τρίτη ἀνήκει εἰς μίαν περιεργοτάτην λεπτομέρειαν· 1 ἑκατομ. ρ. διὰ τὸν Νικόλαον Μιγγρελῆ, ὅπως παραιτηθῆ τῶν ἐπὶ τοῦ Ρωσικοῦ στέμματος δικαιωμάτων του! Νέφος λεπτόν, τὸ ὅπαιον μίαν ἡμέραν θὰ διασπάσῃ τὸ ἀχανές τῶν Κζάρων κράτος, ὅταν ἡ φιλοδοξία διαιρέσῃ τὰ μέλη τῆς οικογενείας των, ἂν δὲν προλάβῃ τὸ κύμα τοῦ λαοῦ νὰ ἐκρίζωσῃ τὰ θεμέλιά των. Ἡ καταστροφή αὕτη ἔρχεται μοιραίως. Μετ' αὐτὴν δὲ θὰ λάμψῃ τὸ ἀληθές μεγαλεῖον τῆς Ρωσσίας.

Ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία τοῦ χαρτονομίσματος ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν πληγὴν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ρωσσίας. Κατὰ τὸ 1871 ἀνεβιβάζετο εἰς $2 \frac{1}{2}$ σχεδὸν διλιούνια δραχμῶν, προκαλέσασα ὑπερτίμησιν τῶν νομισμάτων εἰς 16—17 τοῖς ο]ο. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου 1877 ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία τοῦ Ρωσικοῦ χαρτονομίσματος ὑπελογίζετο εἰς 4 περίπου διλιούνια, ἀναβιβάσασα τὴν ὑπερτίμησιν τῶν νομισμάτων εἰς 25 τοῖς ο]ο. Κατὰ πάντα δὲ λόγον ἡ ὀλισθηρὰ ὁδὸς, ἐνώπιον τῶν κατεπειγουσῶν τοῦ πολέμου ἀναγκῶν, προσχώρησε μέχρι σήμερον ἔτι μᾶλλον.

Ἐὰν ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῶν δαπανῶν μεταβῶμεν εἰς τὴν ἔποψιν τῶν εἰσοδημάτων τῆς Ρωσικῆς ἐπικρατείας, παρατηροῦμεν ἐκ τῶν προϋπολογισμῶν τῆς τελευταίας δεκαετίας σταθερὰν τάσιν πρὸς αὐξήσιν μέχρι τοῦ ἔτους 1875.

Ἔτη	ἑκατομ. ρουβλ.	Ἔτη	ἑκατομ. ρουβλ.
1867	399,6	1872	487,7
1868	425,9	1873	511,9
1869	428,2	1874	531,0
1870	449,0	1875	559,3
1871	470,6	1876	559,3

Καθ' ἕκαστον τῶν ἐτῶν τούτων ἐβεβαιώθη περίσσευμα

εισπράξεων ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀπὸ $1 \frac{1}{10}$ ἑκατομ. μέχρι $1 \frac{1}{2}$. Ἐν τούτοις ἀπέναντι τῶν πραγματικῶν δαπανῶν αἱ πραγματικαὶ εισπράξεις ἠκολούθησαν τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν. Κατὰ τὰ πρῶτα τέσσαρα ἔτη τῆς ἐν λόγῳ δεκαετίας σταθερὰ ἢ πρὸς τὰ ἐλλείματα τάσις· 5,1 ἑκατομ. ρ. τῷ 1867,—19,7 τῷ 1868,—11,3 τῷ 1869,—4,9 τῷ 1870. Κατὰ τὸ 1871 ἀπαντᾶται περίσσευμα τῶν εισπράξεων κατὰ 8,4 ἑκατομ. ρ. Κατὰ τὸ 1872 ἰσορροπία, τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησε ἔλλειμμα 1,2 ἑκατομ. ρ. τῷ 1873, μετὰ τὸ ὁποῖον ἀναφαίνεται εὐρωστός ὀρμὴ πρὸς τὴν ὁδὸν τῶν περισσευμάτων, διότι ἀναβαίνουν ταῦτα εἰς 14,4 ἑκατομ. ρ. τῷ 1874 καὶ εἰς 40 τῷ 1875. Κατὰ τὸ 1876 αἱ ὑπολανθάνουσαι πολεμικαὶ τῆς Ρωσσίας περιπέτειαι, ἐν τῷ κύκλῳ τῶν γνωστῶν Τουρκικῶν ἐπαναστάσεων, εἰσήγαγον ἐκ νέου τὸ κράτος εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐλλειμμάτων. Κατὰ τὴν πρώτην δὲ ἑξαμηνίαν τοῦ 1877 παρατηρεῖται ἐλάττωσις τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων, ἀπέναντι τῆς ἀντιστοίχου τοῦ 1876, ἄνω τῶν 16 ἑκατομ. ρ. ἀπὸ μόνων δύο πηγῶν, τοῦ τελωνείου ἤτοι τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς καταναλώσεως φόρου.

Τοιοτοτρόπως ὁ ἐνεστὼς πόλεμος, ὅπως ὄλαι αἱ αἰματηραὶ τῶν ἐθνῶν συγκρούσεις, ἔσχε τὸ ἄμεσον ἐν Ρωσσίᾳ ἀποτέλεσμα τοῦ προβιασμοῦ τῶν ἐξόδων καὶ τοῦ ὑποβιασμοῦ τῶν ἐσόδων. Ἐνῶ ὡς εἶδομεν τὰ πρῶτα τείνουσιν εἰς προσέγγισιν τῶν τεσσάρων διλιουνίων δραχμῶν, μετὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν δευτέρων συμβαδίζει γενικὴ τῆς Ρωσικῆς κοινωνίας οἰκονομικὴ καχεξία. Εἶναι αὕτη τόσῳ μᾶλλον αἰσθητὴ, ὅσῳ οἱ Ἐμπορικὸι Πίνακες τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Ρωσσίας παρίστων κατὰ τὴν δεκαετίαν 1865—74 σημαντικωτάτην ἀνάπτυξιν. Ἀπὸ 203 ἑκατομ. ρ. ἐν ἔτει 1865, ἡ Ρωσικὴ ἐξαγωγή ἀνέβη εἰς 431,8 ἑκατομ. ρ. ἐν ἔτει 1874, ἤτοι ὑπερεδιπλασιάσθη. Εὐρωστότερον φαινόμενον παριστᾷ ἡ εἰσαγωγὴ τῆς Ρωσσίας, διότι ἀπὸ 155,2 ἑκατομ. ρ. ἐν ἔτει 1865, ἀνέβη εἰς

471,4 τῷ 1874, ἤτοι ὑπερετριπλασιάσθη. Οἱ τεθέντες ἐκ τῶν περιπλοκῶν τοῦ 1876 καὶ ἰδίως τῶν περιπετειῶν τοῦ 1877 φραγμοὶ εἰς τὴν εὐρείαν ταύτην πρόοδον, οἱ ἐν τῇ γλώσσει μὲν τῶν δημοσίων δανείων εἰς διλιούνια ὑπολογιζόμενοι, ἐν τῇ ἐθνικῇ δὲ ἐργασίᾳ ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τῆς ὀπισθοδρομήσεως προβάλλοντες, θέλουσι βεβαίως συντριβῆ κατὰ μικρὸν μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης. Ἄλλὰ τὰ συντρίμματα θὰ ἀπαντῶνται διὰ πολὺν χρόνον ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς βαδίζουσης ἐντὸς τοῦ οἰκονομικοῦ σταδίου ἐνεστῶσης τῶν Ρώσων γενεᾶς.

ΔΙΑΤΙΜΗΣΙΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ.

Πρὸ ὀλίγου ἐδημοσιεύθη Κυβερνητικὸν μέτρον, τὸ ὁποῖον ὑποβάλλει εἰς ἀναγκαστικὴν διατίμησιν τὸν φαρμακευτικὸν κλάδον τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας. Κατὰ πόσον ἐνδιαφέρονται ἐπὶ τοῦ προκειμένου αἱ γενικαὶ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἀρχαί, πρόδηλον εἶναι εἰς ὅσους ἐν τῇ βιομηχανικῇ ἐλευθερίᾳ διορῶσι τὰς στερεωτέρας βάσεις τῆς οἰκονομικῆς προαγωγῆς. Διαφέρει ἡ ἀστυνομικὴ ἐποψίς κατὰ τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποίους, ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, καὶ ἡ ἐργασία ὅπως καὶ ἡ λοιπὴ κοινωνικὴ κατάστασις ἐφελκύνει κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις. Ἄλλ' ἐνῶ κατανοῶ τὸν ἀστυνόμον, ἔστις προλαμβάνει, δὲν ἐννοῶ τὸν διοικητὴν, ἔστις διατιμᾷ τὴν ἀλλοτρίαν ἰδιοκτησίαν.

Ἐκτὸς τοῦ οἰκονομικοῦ ἀμαρτήματος τῶν κυβερνητικῶν ἐν γένει διατιμήσεων, συντρέχει καὶ νομικὴ τις κατ' αὐτὰς ἐποψίς, ἀξία ἰδιαιτέρας μελέτης. Ἐνῶ π. χ. κατ' οὐδὲν διαφέρει ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία τῆς κινήτης, ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ἡ διατίμησις θὰ ἐξήγειρε τὴν ἀγανάκτησιν, ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας θεωρεῖται ἀνεκτὴ. Ὁ λόγος τῆς

ἀντιθέσεως ταύτης ὀφείλεται εἰς τὴν δύναμιν τῶν γαιωκρητῶν ἧτις ἀπανταχοῦ εἶναι πρακτικωτέρα. Ὁ διοικητὴς πολὺ προσέχει ὥστε νὰ γίνῃ καταγέλαστος, διατιμῶν ἕκαστον πῆχυν τῶν Ἀθηναϊκῶν οἰκοπέδων. Ἐν τούτοις δὲν διστάζει νὰ διατιμῆσῃ τὰ ἀντικείμενα τῆς κινητῆς βιομηχανίας, εὐθὺς ὡς πρόκειται νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀξιώσεις τῶν καταναλωτῶν.

Ἐν τούτοις καὶ κατὰ τὸ διοικητικὸν τοῦτο σύστημα, τὸ ὁποῖον κατασκευάζει ἐξαιρέσεις, ἐκεῖ ἔνθα τὸ Σύνταγμα δὲν ἀφῆκε τόπον πρὸς οὐδεμίαν (1), ἀπαιτεῖται νόμος τις ἵνα στηριχθῇ ἐπ' αὐτοῦ ἡ διατίμησις. Καὶ τῷ ὄντι τὸ κανονίζον αὐτὴν Διάταγμα τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1877 ἀναφέρεται εἰς τὸ Διάταγμα τῆς 7 Δεκεμβρίου 1834, τὸ ἄρθρον 9 τοῦ ὁποίου ὑποχρεοῖ τοὺς φαρμακοπώλας, ἵνα φυλάττωσιν «αὐστηρῶς τὴν διορισθεῖσαν διατίμησιν τῶν ἱατρικῶν» ἐπὶ ποινῇ (ἄρθρ. 12) «προσκαίρου ἢ καὶ παντοτεινῆς τοῦ ἐπαγγέλματός των καταπαύσεως». Ἀλλὰ τὸ Διάταγμα τῆς 7 Δεκεμβρίου 1834 εἶναι νόμος; Μετὰ τὸ Σύνταγμα δὲ, δύναται ὅσον ἀφορᾷ τὴν διατίμησιν τῆς φαρμακευτικῆς ἰδιοκτησίας νὰ ἔχῃ ἰσχύν; Ποία δημοσία ἀνάγκη ὑφίσταται, ἵνα πωλῇ ὁ φαρμακοπώλης ὀλιγώτερον τοῦ ὅσον τῷ ἐπιβάλλει ὁ φυσικὸς νόμος τῆς ζήτησεως καὶ τῆς προσφορᾶς; Ἐν τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν κυρίως ἀναγκαστικῶν πωλήσεων τὸ Σύνταγμα οὐδαμῶς ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸν αἰώνιον τοῦτον νόμον.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, τὸ διάταγμα τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1877 εὗρε προϋπάρχον τὸ σύστημα τῆς φαρμακευτικῆς διατιμῆσεως, ἧτις, ἀπὸ τῶν νεωτέρων διδομένων ἐπεξεργασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἱατροσυνεδρίου, ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς πρώτης Δεκεμβρίου 1877. Τὸ Διάταγμα ὑπόσχεται ὅτι

(1) Ἄρθρ. 17 τοῦ Συντάγματος: «Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως.»

κατὰ τριετίαν θέλει ἀναθεωρεῖσθαι ἡ φαρμακευτικὴ διατίμησις ὑπὸ τοῦ Ἱατροσυνεδρίου, ἐκτὸς φαρμάκων τινῶν κοινῆς καὶ συνήθους χρήσεως (συσκευασιῶν κινίνης, ἰωδίου, ὀπίου κττ.), τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀναθεωρῶνται καὶ ἐν συντομωτέρῳ χρόνῳ, καθόσον ἡ ἀγοραία τιμὴ αὐτῶν ἐπαισθητῶς ἤθελε μεταβληθῆ. Ἴδου ἐπὶ ποίων βάσεων ἐκανονίσθη ἐν γένει τὸ προκείμενον κυβερνητικὸν μέτρον ὑπὸ τῶν ἄρθρων β καὶ ἐπ. τοῦ Διατάγματος:

3. Ἐὰν διορίζονται φάρμακα μὴ ἐμπεριεχόμενα ἐν τῇ διατιμῆσει, ἡ τιμὴ αὐτῶν προσδιορίζεται κατ' ἀναλογίαν τῶν τιμῶν ἄλλων ὁμοειδῶν φαρμάκων σημειωμένων ἐν τῇ αὐτῇ διατιμῆσει.

4. Ὅταν ἐν τῇ πωλήσει φαρμάκου τινός ἡ προσδιορισμένη τιμὴ τοῦ κατωτέρου ποσοῦ φθάσῃ τὴν διὰ τὸ ἀμέσως ἀνώτερον ποσὸν ὀρισμένην, τοῦτέστιν ὅταν ἡ κατὰ κόκκους τιμὴ φθάσῃ τὴν κατὰ γραμμάριον ἢ δραχμὴν, τότε διὰ τὸ περιπλέον δὲν ἐπιτρέπεται πληρωμὴ ὑπερβαίνουσα τὴν τιμὴν τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρου ποσοῦ. Ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι, φαρμάκου τινός ἡ δραχμὴ τιμᾶται λεπτὰ 60, καὶ ὁ κόκκος λεπτὰ 3, φαρμακοποιὸς δὲ τις πωλήσῃ διὰ μιᾶς εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν 20—30 κόκκους ἑνός καὶ τοῦ αὐτοῦ φαρμάκου, ἐπειδὴ ἐκ μόνων τῶν 20 κόκκων λαμβάνει ὅλης δραχμῆς τὸ ἀντίτιμον, οὐδεμίαν εἰσπραξίαν ἐπιτρέπεται αὐτῷ διὰ τοὺς περιπλέον τῶν 20 κόκκους ὁ αὐτὸς θέλει γίνεσθαι ὑπολογισμὸς καὶ περὶ τῶν ἄλλων συστοίχων ποσῶν.

5. Ὅταν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπίσκεψιν ἀναγράφωνται διὰ διάφορα ἄτομα τὰ αὐτὰ φάρμακα, τῆς αὐτῆς κατασκευῆς καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν οὐσιῶν συγκείμενα, τότε ἡ ἀξία αὐτῶν ὑπολογίζεται καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν φαρμάκων, ὧν ἐγένετο χρῆσις, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀμοιβὴν τῆς παρασκευῆς, οὐχὶ πλέον κατὰ τὴν ἀξίαν μιᾶς ἐκάστης τῶν συνταγῶν κατ' ἰδίαν, ἀλλ' ἐν συνόλῳ κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ὅλου ποσοῦ τῶν φαρμάκων, ὧν ἐγένετο χρῆσις, πλέον τῆς διατιμῆσεως τῆς ἐργασίας διὰ τὸ ὅλον ποσὸν τῶν παρασκευασθέντων φαρμάκων· ἐὰν π. χ. διὰ 4 ἄτομα ἑνός καὶ τοῦ αὐτοῦ καταστήματος ἀναγραφῶσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπίσκεψιν ἀνὰ 4 δραχμαὶ ρίζης ἀλθαίας εἰς ἀφέψημα 6 οὐγκιῶν, ὁ φαρμακοποιὸς θέλει πληρωθῆ 60 λεπτὰ διὰ δύο οὐγκίας ἀλθαίας, καὶ 86 λεπτὰ διὰ τὴν ἀφέψησιν

δύο λίτρων ἀφεψήματος, ἤτοι ἐν ὄλῳ 146 λεπτά, καὶ οὐχὶ δραχμὰς 2 καὶ λεπ. 80, ἀνὰ 70 λεπτά δι' ἕκαστον ἀφεψήμα.

6. Ὄταν ἐν τῇ διατιμῆσει τῶν φαρμάκων ὑπάρχωσι διάφορα εἶδη ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φαρμάκου, ὃ δὲ ἰατρὸς καταλίπη ἐν τῇ συνταγῇ τὸ εἶδος ἀπροδιόριστον, τότε ὁ φαρμακοποιὸς ὀφείλει νὰ μεταχειρισθῇ τὸ τῆς κατωτέρας ἀξίας εἶδος, καὶ τοῦτο νὰ ὑπολογίσῃ.

7. Ὄταν ὁ ἰατρὸς δὲν προσδιορίσῃ τὸ ποσὸν τῆς οὐσίας, ἣτις μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τι ἀφεψήμα ἢ ἔγχυμα, εἰ μὲν τοῦτο ἀνήκει εἰς τὰ ἰσχυρὰν ἐνέργειαν ἔχοντα [τὰ δραστήρια], ὁ φαρμακοποιὸς ὀφείλει νὰ λάβῃ ἰδιαιτέραν πληροφορίαν παρὰ τοῦ ἰατροῦ, εἰ δὲ πρόκειται περὶ φυσικῶν φαρμάκων ἀσθενοῦς ἐνεργείας, τότε ὁ φαρμακοποιὸς λαμβάνει 2—4 δραχμὰς δι' ὀκτὼ οὐγκίας διηθήματος.

8. Ὄταν ἡ ἀξία φαρμάκου τινος σημειοῦται ἐν τῇ διατιμῆσει μόνον κατὰ μικρὰς ποσότητας διὰ τὸ μὴ εὐχρηστον, ὁ φαρμακοποιὸς ὀφείλει, εἴποτε ἀναγραφῇ εἰς μεγάλην ποσότητα, νὰ τηρήσῃ εἰς τὴν ἀξίαν αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τῆς ἐκπτώσεως, ἣτις ὑπάρχει εἰς τὰ συγγενῆ κάτω φάρμακα· λ. χ. ὅταν πρόκειται νὰ ἐκτιμηθῇ τὸ *Sirupus capilli Veneris* κατὰ λίτραν, ἥς ἡ ἀξία δὲν ἐσημειώθη ἐν τῇ διατιμῆσει, θέλει ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ κατὰ λίτραν ἀξία τοῦ *Sirupi Althaeae*, οὐτινος ἡ οὐγκία τιμᾶται ὅσον καὶ ἡ τοῦ *Sirupi Capilli Veneris*, ἤτοι ἡ λίτρα δραχ. 1 καὶ 80, καὶ οὐχὶ 2 καὶ 40.

9. Φαρμακευτικὰ σταθμὰ εἶναι τὰ ὀριζόμενα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φαρμακοποιᾷ, ὧν ἡ ἀναλογία πρὸς τὰ Γαλλικὰ, καὶ ἀντιστρόφως, ἔχει ὡς ἐξῆς. Λίτρα, *litra* = 360 γράμματα· Οὐγκία, *uncia*, = 30 γράμματα· Δραχμὴ, *drachme* = 3,75 γράμματα· Γραμμάριον, *scrupulus* = 1,25 γράμματα· Σιτάριον, *granum*, = 0,0625 γράμματα· *Gramme*, γράμμα = 16 σιτάρια· *Decagramme*, δεκάγραμμα = 2 δραχ. 2 σιτάρ. *Hectogramme*, ἑκατόγραμμα = 3 οὐγ. 2 δραχ. 2 σιτ. *Kilogramme*, χιλιόγραμμα = λίτρ. 2, οὐγ. 9, δραχ. 2, σιτ. 2. — Ὑποδιαίρεσις τοῦ Γαλλικοῦ γράμματος: *Decigramme*, δέκατον τοῦ γράμματος = μὲ ἑλληνικὸν σιτάριον 1,600, ἢ ἀπλούστερον 1 καὶ $\frac{1}{6}$, περίπου τοῦ σιταρίου. *Centigramme*, ἑκατοστὸν τοῦ γράμματος = μὲ ἑλλην. σιτάρ. 0,160 ἤτοι $\frac{1}{6}$ περίπου τοῦ σιταρίου. *Milligramme*, χιλιοστὸν τοῦ γράμματος = μὲ ἑλλην. σιτάρ. 0,016 ἤτοι $\frac{1}{62}$ περίπου τοῦ σιταρίου.

P.

ΣΙΤΗΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΑΖΟΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εἶναι περίεργος ἡ συνάντησις δύο χρονολογιῶν, διαχωριζομένων ὑπὸ 22 ὄλων αἰώνων. Ἡ πρώτη ἀνήκει εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Δημοσθένους καὶ ἡ δευτέρα εἰς τὴν ἐν ἣ ζῶμεν δεκαετηρίδα. Κατὰ τὴν πρώτην ἡ Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία εἰσήγαγεν ἐνιαυσίως ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ὑπὲρ τοὺς 800,000 μεδίμνους σίτου, ἤτοι ὑπὲρ τὰ 1,560,000 κοιλὰ (1 μέδιμνος = 2 κοιλὰ μείον $\frac{1}{10}$). Κατὰ τὴν δευτέραν ὀλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια εἰσήγαγε τῷ 1870 μὲν 2,726,889 κοιλὰ σίτου, τῷ 1871 δὲ 3,756,377, τῷ 1872 δὲ 3,175,092, τῷ 1873 δὲ 2,608,540, τῷ 1874 δὲ 2,636,990, τῷ 1875 δὲ 3,345,174. Κατὰ μέσον ὄρον ἡ ἐνιαυσία τῆς νῦν Ἑλλάδος σιτοεισαγωγὴ μόλις εἶναι διπλασία τῆς πρὸς 2200 ἐτῶν ὑπὸ μόνων τῶν Ἀθηνῶν ἐνεργουμένης.

Τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐν λόγῳ περίοδος τῆς πόλεως ταύτης δὲν ἦτο ἡ ἀνθηροτέρα, πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἰδιαιτέρως ἐνδεικτικόν. Ὑποτιθεμένης ταυτότητος ἀναλογιῶν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ παραγωγῇ κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιόδους τόσον τῆς νῦν Ἑλλάδος ὅσον καὶ τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς, ἡ κατανάλωσις τοῦ ἀλλοτρίου σίτου ἀνήκει εἰς κυριωτάτην ἐποψίν τῆς σχετικῆς δυνάμεως αὐτῶν εἰς πληθυσμὸν καὶ πλοῦτον. Βεβαίως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρξαν πολλὰ τμήματα τῆς Ἑλληνικῆς γῆς αὐτοσυντήρητα, ἐν τοῖς ὁποίοις ἡ εἰσαγωγὴ δημητριακῶν καρπῶν ἦτο ἥκιστα ἀναγκαία. Ἀλλ' ἐνῶ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀπαντᾶται καὶ ἤδη, σημειωτέον χάριν τῆς ἀναλογικῆς συγκρίσεως, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, πολλαχοῦ τῶν βιομηχανικῶν παραλίων καὶ πεδινῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος

πυκνοί, κατά τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, πληθυσμοὶ καθίστων ἀναποφεύκτους τὰς ἐξωθεν εἰς δημητριακοὺς καρποὺς ἐμπορικᾶς ἐπικουρίας.

Ἐνδιαφέρει ἡ ἔρευνα πόθεν προήρχετο τὸ ἀρχαῖον πρὸς τὰς Ἀθήνας ἐμπορικὸν εἰς δημητριακοὺς καρποὺς ρεῦμα. Δὲν διστάζει ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην λόγῳ αὐτοῦ, ἵνα ἀναγάγῃ τὸ ἥμισυ τῆς Ἀθηναϊκῆς σιτοεισαγωγῆς εἰς τὴν κατὰ τὸν Κιμμέριον Βόσπορον χώραν τοῦ Λεύκωνος. «Ὁ ἐκ τοῦ Πόντου, λέγει, εἰσαγόμενος σῖτος ἐξισοῦται πρὸς ὅλον τὸν ἐκ τῶν ἄλλων ἐμπορικῶν λιμένων προερχόμενον. Τοῦτο δὲ συμβαίνει οὐχὶ διότι ἡ χώρα ἐκείνη παράγει τὸν περισσότερον σῖτον, ἀλλὰ διότι ὁ Λεύκων, ὢν κύριος αὐτῆς ἀπένειμεν ἀτέλειαν πρὸς τοὺς εἰσκομίζοντας ἐκ τῆς χώρας τοῦ σῖτον εἰς Ἀθήνας, καὶ ἐχορήγησε τὸ πρόνομιον εἰς τοὺς πρὸς ἡμᾶς πλέοντας νὰ φορτόνωσι πρῶτοι. Ἀπολαμβάνων ἐκεῖνος ἀτέλειαν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς παῖδας του, χορηγεῖ ὁμοίαν πρὸς ἡμᾶς ἔλους. Παρατηρήσατε δὲ πόσον μέγα εἶναι τοῦτο. Ἐνῶ ἐκεῖνος εἰσπράττει φόρον παρά τῶν ἐξαγόντων σῖτον ἐκ τῆς χώρας του ἐν τριακοστῶν, ὁ εἰσαγόμενος ἐκεῖθεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει σῖτος ἀναβιβάζεται εἰς 400,000 περίπου μεδίμνους, ὅπως δύναται ἕκαστος νὰ πληροφορηθῇ ἐκ τῶν καταλόγων τῶν Σιτοφυλάκων. Ὅθεν ἐπὶ μὲν τῶν 300,000 μεδίμνων δίδει ἡμῖν 10,000, ἐπὶ δὲ τῶν 100,000 ἑτέρας 3,000. Τοσοῦτον δὲ ὁ Λεύκων ἀπέχει τοῦ νὰ ἀποστερήσῃ ἡμᾶς τῆς δωρεᾶς ταύτης, ὥστε κατασκευάσας τὴν Θεοδοσίαν ἐμπορικὸν λιμένα, οὐδόλως καθ' ἃ λέγουσιν οἱ ναυτιλλόμενοι κατώτερον τοῦ Βοσπόρου, καὶ ἐν αὐτῷ ἔδωκεν ἡμῖν ἀτέλειαν ὁμοίαν.»

Καὶ τοιαῦται μὲν τοῦ ρήτορος αἱ πληροφορίες περὶ τῆς ἐκ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου κατὰ τὴν ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα εἰσαγωγῆς τοῦ σίτου ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ Δημοκρατίᾳ. Πρόκειται περὶ διεθνούς ἐπ' ἀτελείᾳ συμβάσεως, εἰς αἰώνον μνημόσυνον τῆς ὁποίας εἶχον στηθῆ τρεῖς στῆλαι

ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐντῷ Ἰερῷ. Πράγμα περὶεργον! Αἱ στῆλαι αὗται κατέπεσαν πρὸ ἀμετρήτου χρόνου, ἡ γενναιότης καὶ ἡ εὐγένεια τοῦ Λεύκωνος παρῆλλον σὺν αὐτῷ, καὶ ὅμως τὸ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ὡς ἀνωτέρω περιγραφέν σιτεμπορικὸν ἐκ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου πρὸς τὴν Ἑλλάδα ρεῦμα διαβαίνει τοὺς αἰῶνας, πάντοτε σταθερὸν, διὰ μέσου ἀλλεπαλλήλων διεθνῶν περιπετειῶν. Οἱ ἐπόμενοι ἀριθμοὶ θέλουσιν ἀποδείξει τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐν πάσῃ δυνατῇ ἀκρίβειᾳ.

Ἐπὶ 2,636,990 κοιλῶν σίτου, τὰ ὅποια ἐν ὄλῳ κατὰ τὸ ἔτος 1874 εἰσήγαγεν ἡ Ἑλλάς, 1,095,415 προέρχονται κατὰ τοὺς Ἐμπορικοὺς Πίνακας ἐκ τῆς παρὰ τὸν Κιμμέριον Βόσπορον Ρωσσίας. Ἀποτελοῦσι πλέοντῶν $\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς σιτοεισαγωγῆς. Ἐὰν εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο προσθῶμεν καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας εἰσαχθέντα ἐν Ἑλλάδι εἶδη δημητριακῶν καρπῶν καὶ συγκρίνωμεν τὸ ἄθροισμα πρὸς τὸ σύνολον τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς δημητριακῶν ἐν γένει καρπῶν καὶ τῆς πανταχόθεν εἰσαγωγῆς τοιούτων, μετὰ προηγουμένην ἐκ τοῦ συνόλου τούτου ἀφαίρεσιν τῶν πρὸς σποράν ἀναγκαίων ποσοτήτων ὡς καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐξαγχεισῶν(1), θέλομεν φθάσει εἰς τὸ συμπέ-

(1) Ἡ μὲν ἐνιαυσία ἐν Ἑλλάδι παραγωγή τῶν δημητριακῶν καρπῶν ὑπολογίζεται εἰς 4,474,000 ἑκατόλιτρα (ἴδ. Οἰκονομικὴν Ἐπιθεώρησιν, 1877, φυλ. 51ον, σελ. 140), ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ὄγδον περίπου διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀναγκαίας σπορᾶς τῶν γαιῶν. Ἡ δὲ ὅλική εἰσαγωγή τῶν ἐξωθεν εἰσκομισθέντων ἔχει κατὰ τοὺς Ἐμπορικοὺς Πίνακας τοῦ 1874 ὡς ἐξῆς: σῖτος 2,636,990 κοιλᾶ· κριθᾶ 151,619· ἀραβόσιτος 213,027· διάφοροι 42,455· ἄλευρα 780,569 ὀκάδες. Ἡ δὲ ὅλική ἐξαγωγή ὑπολογίζεται κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὡς ἐξῆς: σῖτος 1068 κοιλᾶ· κριθᾶ 637· ἀραβόσιτος 285· διάφοροι 26,380· ἄλευρα 12,224 ὀκάδες. Ἐκτὸς δὲ τοῦ σίτου (1,095,415 κ.) εἰσήχθησαν ἐκ Ρωσσίας κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος κριθᾶς μὲν 5,780 κοιλᾶ, ἀραβόσιτου δὲ 584, διαφόρων 209· καὶ ἄλσῦρων 16,327 ὀκάδες.

ρασμα ὅτι μεταξύ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου καὶ τῆς μεσημερινῆς ἄκρας τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ὑπάρχει ἀναγκαῖος οἰκονομικὸς σύνδεσμος, ὅστις ἐπιβαλλόμενος ὑπὸ τῆς ἱστορίας τῶν πραγμάτων περιβάλλεται ἄκραν σημαντικότητα, διότι ἀφορᾷ εἰς τὸ ἔκτον περίπου τῆς ζωικῆς συντηρήσεως τοῦ τῆς Ἑλλάδος πληθυσμοῦ.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΙΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ.

Ἀνήκει εἰς τὰ συνταγματικά, τόπον τινὰ, νόμιμα ὁ ἐφάπαξ κατὰ τὴν ἀναβάσιν τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τοῦ θρόνου προσδιορισμὸς τῆς Βασιλικῆς ἐπιχορηγήσεως. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι οὐσιωδῶς Ἀγγλική, τὴν ὁποίαν κατόπιν ἐμιμήθησαν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, καὶ τὰ λοιπὰ συνταγματικά ἔθνη. Τῆς Ἐλισάβετ ἡ ἐνιαυσία ἐπιχορήγησις ὑπελογίζετο εἰς 600,000 λίρ. στερλ., τοῦ Καρόλου Α' εἰς 800,000, τοῦ Καρόλου Β' εἰς 1,200,000, τῆς Βικτωρίας περιορίσθη εἰς 406,710. Τόσαῦται ἐπληρώθησαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ δημοσίου τῆς Ἀγγλίας θησαυροῦ κατὰ τὸ τελευταῖον οἰκονομικὸν τῆς χώρας ἔτος.

Ἐν τούτοις ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ τούτου, καθ' ἃ ἀναφέρει ἡ πρὸ ὀλίγων μηνῶν δημοσιευθεῖσα σχετικῶς Κυανῆ Βίβλος, τὸ Ἀγγλικὸν ταμεῖον ἐπλήρωσε ἐτέρας 157,000 λίρ. στερ. πρὸς τὰ ἐπόμενα μέλη τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν ὀρίων τῆς Ἀγγλικῆς πολιτείας.

λ. στ.

Εἰς τὸν Διάδοχον πρίγκιπα τῆς Οὐαλίας	40,000
Εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ	10,000
Εἰς τὸν δούκα τοῦ Ἑδιμβούργου	25,000
Εἰς τὸν δούκα Connaught	15,000
Εἰς τὸν πρίγκιπα Λεσπόλδον	16,000

Εἰς τὸν ἐξάδελφον τῆς Βασιλίσσης δούκα τοῦ Cambridge	12,000
Εἰς τὴν πρωτότοκον θυγατέρα Τῆς, σύζυγον τοῦ πρίγκιπος διαδόχου τῆς Πρωσίας	8,000
Εἰς τὰς τρεῖς ἐτέρας ἐγγάμους θυγατέρας Τῆς (ἀνὰ 6,000)	18,000
Εἰς τὴν θείαν Τῆς	6,000
Εἰς τὴν ἐξαδέλφην Τῆς πριγκιπέσαν Teck	5,000
Εἰς τὴν ἐξαδέλφην Τῆς δούκισσαν Melemburg Sterlitz	3,000

Ὑπολογιζομένων καὶ τῶν εἰς τὴν Βασίλισσαν ὡς ἀνωτέρω χορηγηθεισῶν, 406,710 τὸ ὅλον τῶν ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῆς Βασιλείας ἐνιαυσίων τῆς Ἀγγλίας δαπανῶν ἀναβιβάζεται εἰς λίρ. στερλ. 563,710 ἧτοι 16,065,735 δραχμᾶς (πρὸς 28,50).

Δὲν ὑπάρχει ἀμφισβολία, ὅτι εἰς πολλὰς σχέψεις δύναται νὰ ὀδηγήσῃ ἡ πολιτειακὴ ἐπὶ τῆς προκειμένης δαπάνης ἔννοια. Πλούσιος καὶ ἐλεύθερος λαὸς δύναται νὰ δώσῃ πολλὰ ἑκατομμύρια εἰς τὸν βασιλικὸν ἀρχηγὸν του, καθὼς ἐπίσης πτωχὸς καὶ ὑπὸ ζυγὸν πλειότερα ἔτι πρὸς τὸν δυνάστην του. Ἀλλὰ νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἐπὶ τῆς ὅλης βασιλικῆς δαπάνης τὸ τρίτον σχεδὸν καταβροχθίζεται ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ βασιλέως, τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ διὰ τὴν Ἀγγλίαν τοῦλάχιστον, ὡς ὑπερβολικὸς κάπως ἀναχρονισμὸς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου γρήγορα ἢ ἀργὰ θέλουσιν ἀντιμετρήσει τὰς δυνάμεις τῶν τὸ ἀρχαιότροπον τῆς ἐξοχῆς καὶ τὸ νεωτεριστικὸν τοῦ ἄστεος Ἀγγλικὸν πνεῦμα.

Ἰδιαιτέρας σημασίας εἶναι αἱ συντάξεις τῶν πλησιέστερον πρὸς τὸ στέμμα ἀναβιβαζομένων θνητῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐν τῷ περὶ οὗ πρόκειται ἔτει, κατὰ τὴν Κυανῆν τῆς Ἀγγλίας Βίβλον, ὁ λόρδος Ρεδκλήφ ἔλαβε 1,786 λ. στερλ.

οι λόρδοι Cowley και Napier 1700 λ. στ. ἕκαστος, ὁ sir G. Seymour καὶ ὁ sir J. Hudson 1200 λ. στ. ἕκαστος. Ὁκτώ δὲ ἢ δέκα ἕτεροι ἀνὰ 650 λ. στ. ἕκαστος. Τρεῖς λόρδοι χρηματίσαντες ἀρχικαγγελάριοι ἔλαβον ἀνὰ 5000 λ. στ. ἕκαστος. Ὁ λόρδος Eversley καὶ ὁ ἀρχαῖος πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων 4,000 λ. στ. Ἐξ δὲ ἀρχαῖοι δικαστικοί, εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς δικαιοσύνης ἀνελλόντες ἀξιώματα, ἀνὰ 3750 καὶ 3500 λ. στ. ἕκαστος. Τρεῖς πρῶην ὑπουργοὶ ἀνὰ 2,000 λ. στ. ἕκαστος.

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ προσωπικὰς τῶν συνταξιούχων ἐκδουλεύσεις. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ κληρονομικαί. Οἱ δουῆκες π. χ. τοῦ Marlborough εἶναι ἐγγεγραμμένοι διὰ 4,000 λ. στ. ἐνιαυσίως, ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου προγόνου των. Ὁ δούξ Οὐέλλιγκτων ἐπίσης διὰ τὸ αὐτὸ ποσὸν ἢ σύνταξις ὅμως αὕτη παύει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παρόντος δουκός. Ἀμφότεραι αἱ συντάξεις αὗται ἀποβλέπουσι μεγάλους νικητάς καὶ θεραπεύουσι τὴν Ἀγγλικὴν δόξαν. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ William Penn λαμβάνουσι 4000 λ. στ. ἐνιαυσίως χάριν τῆς Πενσυλβανίας, τὴν ὁποίαν οὗτος εἶχεν ἰδρύσει καὶ ἡ ὁποία πρὸ ἐτῶν συνεχωνεύθη μετὰ τῆς Ἀμερικανικῆς Ὁμοσπονδίας. Ὁ τρίτος κατὰ διαδοχὴν ὑποκόμης St. Vincent 3,000 λ. στ. χωρὶς ὅμως νὰ μεταβαίνη ἢ σύνταξις αὕτη εἰς τοὺς διαδόχους του. Πᾶς λόρδος Νέλσον 3,000 λ. στ. μέχρι τέλους τῆς διαδοχῆς ἐν τῇ οἰκογενεῖα ταύτῃ. Ὁ λόρδος Napier of Magdala νικητῆς τῆς Ἀβυσσινίας καὶ 5 ἄλλοι λόρδοι λαμβάνουσι ἀνὰ 2,000 λ. στ. ἕκαστος· ἀλλ' αἱ συντάξεις αὗται μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς πρῶτους μόνον διαδόχους καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀπογόνους αὐτῶν.

Διάφοροι στρατηγοὶ διάσημοι καὶ αἱ χῆραι δύο Ἀντιβασιλέων τῆς Ἰνδίας ἔχουσι σύνταξιν ἰσόβιον 1000 λ. στ. Ἀξιοσημεῖωτον ὅτι εἰς ἀποζημίωσιν δικαιωμάτων τινῶν, τὰ ὁποῖα παρεχώρησαν εὐγενεῖς τινές εἰς τὸ Κράτος, λαμβάνουσι οὗτοι συντάξεις, οὕτως εἰπεῖν, ἀναμνήσεως, ὡς π. χ.

ὁ γνωστὸς Μαρκήσιος Σαλισβούριας 4 ½ λ. στ. κατ' ἔτος. Ἔχει καὶ ἡ μακρότης τῆς ζωῆς τὴν περιέργειάν της ἐπὶ τῶν Ἀγγλικῶν τοῦ στέμματος συντάξεων, διότι ζεῖ ἀκόμη ὑπηρέτης τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Γ' λαμβάνων 40 λ. στ. ἐνιαύσιον σύνταξιν· 9 ½ δὲ χιλ. λ. στ. διανέμονται εἰς συνταξιούχους τῶν κατόπιν βασιλευτάντων Γεωργίου Δ' καὶ Γουλιέλμου Δ'.

Δ. Α.

ΔΙΕΘΝΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ.

Ἡ ἰδέα τοῦ Schloezzer περὶ τῆς Καταστατικῆς, ὅτι εἶναι αὕτη ἱστορία, ἣτις σταματᾷ εἰς δεδομένον χρονικὸν σημεῖον, ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ γενικοῦ χαρακτήρος τῆς ἱστορίας, ἣτις ἀντιστοίχως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπὸ σ υ ν ε χ ο ὦ ς ἐ ν ε ρ γ ε ῖ α ς Καταστατικῆς. Ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ χρόνου προστίθενται γεγονότα ἐπὶ γεγονότων, καὶ ὁ ἱστορικὸς συναθροίζων τὰ διάφορα στοιχεῖα τοῦ κοινωνικοῦ βίου περιγράφει αὐτὸν διὰ τῆς κατὰ μέρος καταστατικῆς γνώσεως ἐκείνων. Ἐνταῦθα κεῖται ἡ μεγάλη ἀξία τῆς ἱστορικῆς μεθόδου, καθ' ἧλας ἐκείνας τὰς ἐπιστήμας, αἵτινες κατέφυγον εἰς αὐτὴν, ὅπως εὗρωσι τὸν λιμένα τῆς συλλήβδην ἀνθρωποσοφίας. Δὲν εἶναι δόγματα, τὰ ὁποῖα ἐκ προοιμίων κατασκευάζει ἡ ματαιότης τῆς αὐτοπεποιθήσεως, ἀλλὰ διδόμενα τὰ ὁποῖα, ἐπαναλαμβανόμενα ἐν τῇ πρακτικῇ τοῦ ὕλικου, πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ κόσμου διαμορφώσκει, συνδέονται ὑπὸ τοῦ αἰωνίου νόμου, τοῦ μεταξὺ αἰτίας καὶ ἀποτελέσματος.

Ἡ ἀκρίβεια αὕτη εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν διαφόρων κοινωνικῶν φαινομένων ἀποτελεῖ τὸν βαθύτερον τῆς καταστατικῆς ἐπιστήμης σκοπὸν. Ἔχει τι οὗτος ἀλήθως θεῖον,

διότι προσεγγίζει τὸν μυστηριώδη προορισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ πονηρία, τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰ προτερήματα ἐκτυλίσσονται μετὰ τσαύτης ἐν τῇ γενικότητι σταθερότητος ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ὅσον μαρτυροῦσι δύο γραμμαι παράλληλοι, εὐθεῖαι ἐδῶ, καμπτόμεναι ἐκεῖ, πανταχοῦ δὲ ὑπάρκται καὶ ρέουσαι ἐν τῷ πελάγει τῆς καθολικῆς κινήσεως. Ὁ Sussmilch (1740) ἔβλεπε ἐν τῇ ἐκτυλίξει τοῦ πληθυσμοῦ θείαν τάξιν· πᾶν, ἔλεγε, συμβεβηκὸς ἀνήκει εἰς τὴν ἄμεσον θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ἀνευ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ὁποίου ἀνεξήγητος θὰ ἦτο ἡ θαυμασία ἀρμονία τῆς ἐπαναλήψεως τῶν σχετικῶν πρὸς ἐκάστην ἔννοιαν γεγονότων. Χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς τόσον ἐγγὺς σύνδεσμον τῶν ὑπερτάτων βουλῶν τοῦ Ὑψίστου πρὸς τὰ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου τελούμενα, ἀρκεῖ ὁ θεῖος νόμος, ἵνα ἀπαξ τεθεῖς λειτουργῇ ἐφ' ὅσον μέρος τῆς αἰωνιότητος ἠθέλησε ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντός. Ἡ Καταστατικὴ τοιούτοτρόπως, εἶναι ἄλλη τις Ἀποκαλύψις, εἰς χεῖρας τῆς ἐπιστήμης, ἐμπνεομένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξηγουμένη ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὅποια διαφορὰ μέχρι τῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς ὁ πατὴρ τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος εἴλκυεν ἐπὶ τοῦ Ἰσραὴλ τὴν φοβερωτάτην ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καταδίκην, διότι ἐτόλμησε νὰ ἀριθμῆσῃ τοὺς ὑπηκόους του! (1).

(1) Βασιλειῶν Ἰούδα Α' κἀ: «Καὶ ἔστι διάβολος ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἐπέσειε τὸν Δαυὶδ τοῦ ἀριθμῆσαι τὸν Ἰσραὴλ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἰωάβ καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας τῆς δυνάμεως. πορευθήτε, ἀριθμῆσατε τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ Βηρσαβεὲ καὶ ἕως Δάν, καὶ ἐνέγκατε πρὸς με, καὶ γνώσωμαι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ εἶπεν Ἰωάβ· προσθεὶη Κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὡς αὐτοὶ ἑκατονταπλασίως, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως βλέποντες πάντες τῷ κυρίῳ μου παῖδες. Ἴνα τί ζητεῖ ὁ κύριός μου τοῦτο, ἵνα μὴ γένηται εἰς ἁμαρτίαν τῷ λαῷ Ἰσραὴλ; Τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἐκραταιώθη ἐπὶ τῷ Ἰωάβ· καὶ ἐξῆλθεν Ἰωάβ καὶ διῆλθεν ἐν

Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀποκαλυπτικῆς ταύτης ἐπιστήμης ἔλαβεν, ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Achenwall, σημερινωτάτην ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐποχῇ ἐπίδοσιν. Δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἐπιστημῶν, αἵτινες ὀριστικῶς συνεδέθησαν μετὰ τῶν τυχῶν τῆς πολιτικῆς μηχανῆς.

παντὶ ὄρω Ἰσραὴλ, καὶ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἔδωκεν Ἰωάβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ τῷ Δαυίδ. Καὶ ἦν πᾶς Ἰσραὴλ χίλιαι χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν ἐσπασμένων μάχαιραν· καὶ Ἰούδας τετρακόσαιο καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν ἐσπασμένων μάχαιραν. Καὶ τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Βενιαμὴν οὐκ ἠρίθμησεν ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅτι προσώχθισεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως τὴν Ἰωάβ.

«Καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐναντίον τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ πράγματος τούτου, καὶ ἐπάταξε τὸν Ἰσραὴλ. Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν Θεόν· ἡμάρτηκα σφόδρα, ὅτι ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο· καὶ νῦν περίελε δὴ τὴν κακίαν παιδός σου, ὅτι ἐματαιώθην σφόδρα. Καὶ ἐλάλησεν Κύριος πρὸς Γάδ ὄρωντα Δαυὶδ, λέγων· πορεύου καὶ λάλησον πρὸς Δαυὶδ, λέγων· οὕτως λέγει Κύριος· τρία αἰρῶ ἐγὼ ἐπὶ σέ, καὶ ἐκλεξαι σεαυτῷ ἐν ἑξ αὐτῶν, καὶ ποιήσω σοι. Καὶ ἦλθε Γάδ πρὸς Δαυὶδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· οὕτως λέγει Κύριος· ἐκλεξαι σεαυτῷ, ἢ τρία ἔτη λιμοῦ, ἢ τρεῖς μῆνας φεύγειν σε ἐκ προσώπου ἐχθρῶν σου καὶ μάχαιραν ἐχθρῶν σου τοῦ ἐξολοθρεῦσαι, ἢ τρεῖς ἡμέρας ῥομφαίαν Κυρίου καὶ θάνατον ἐν τῇ γῆ, καὶ ἄγγελος Κυρίου ἐξολοθρεύων ἐν πάσῃ κληρονομίᾳ Ἰσραὴλ· καὶ νῦν ἴδε τί ἀποκριθῶ τῷ ἀποστείλαντί με λόγον. Καὶ εἶπεν Δαυὶδ πρὸς Γάδ· στενά μοι καὶ τὰ τρία ταῦτα σφόδρα· ἐμπесоῦμαι δὲ εἰς χεῖρας Κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπεσῶ.

«Καὶ ἔδωκε Κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἔπεσαν ἐξ Ἰσραὴλ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς ἄγγελον εἰς Ἱερουσαλήμ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν· καὶ ὡς ἐξωλόθρευεν, εἶδε Κύριος καὶ μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ· καὶ εἶπε τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐξολοθρεύοντι· ἱκανούσθω σοι, ἄνες τὴν χεῖρα σου· καὶ ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐστῶς ἐν τῷ ἄλῳ Ὀρνά τοῦ Ἰεβουσαίου, καὶ ἐπῆρε Δαυὶδ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἴδε τὸν ἄγγελον Κυρίου ἐστῶτα ἀναμέσον τῆς γῆς, καὶ ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἡ ῥομφαία αὐτοῦ ἐσπασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ἐκτεταμένη ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.....»

εις τοιούτον μάλιστα τρόπον, ὥστε ἂν θέλωμεν νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς κυβερνητικῆς ἐν τινι τόπῳ σπουδαιότητος, ἀρκεῖ νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ καταστατικὸν τμήμα αὐτῆς. Ὅποιοι οἱ πολιτικοὶ κυβερνῆται, τοιοῦτοι καὶ οἱ δημόσιοι καταστατικοὶ, καὶ τανάπαλιν· διότι τὸ φῶς τῆς καταστατικῆς δὲν εἶναι διὰ τοὺς τυφλοὺς, καὶ ὅπου τὸ ἔλαιον λείπει ὁ λύχνος δὲν καίει.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, βαθμηδὸν ἢ πρόοδος ἢ κοινωνικὴ ἐπιφέρει τὴν τελειοποίησιν τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ὠθησις μεταδίδεται πανταχόθεν. Καὶ αὐτὴ ἢ ξηρὰ μηχανικὴ ὑπηρεσία ἀναγκάζεται βαθμηδὸν νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ πνεύματος. Ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην, σημαντικωτάτην ἐξήσκησε καὶ ἐξασκεῖ ἐπιρροὴν ἢ ἀνάπτυξιν τῆς καθαρᾶς ἐπιστήμης, ἥτις ἀπὸ τῶν καθόλου ἐπιτατοῦσα εἰς τὰ κατὰ μέρος, εἰσάγει τὴν ἁρμονίαν τῆς περαιτέρω προόδου. Ὅθεν οἱ συγγραφεῖς δὲν ἔλειψαν ἵνα καθοδηγήσωσι τοὺς ἐμπειρικοὺς, καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως ὄλων τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὰς καταστατικὰς μελέτας, προεβιβάσθησαν αὐταὶ ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Ἡ βάσις τῆς νέας ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας ἀνήκει εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Quetelet συστηματοποιηθεῖσαν φυσικὴν σχέσιν τῶν νόμων τῆς Καταστατικῆς πρὸς τοὺς μεγάλους ἰδίως ἀριθμούς. Δὲν ἀρκεῖ νὰ ὑπολογισθῶσι τὰ ἄτομα μιᾶς οἰκογενείας, μιᾶς κοινότητος, μιᾶς ἐπαρχίας, ἐνὸς Κράτους. Ἀπαιτοῦνται τὰ ὅρια ὀλοκλήρου, εἰ δυνατόν, τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως ἀναβῇ ἡ Καταστατικὴ ἐπιστήμη τὰ ὕψη τῆς ἀποκαλύψεως. Καὶ ἔκτοτε ὅλη ἡ πάσις ἀφορᾷ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἀριθμῶν ἐκ πάσης χώρας καὶ φυλῆς. Εἶναι εἶδος τι καταστατικοῦ προσηλυτισμοῦ, ὅστις εἰσάγει τὴν Καταστατικὴν ἀπανταχοῦ, ἵνα ἐρευνήσῃ τὰ κατὰ μέρος καὶ συσχετίσῃ αὐτὰ ἐπὶ τοῦ ὅλου.

Ἐντεῦθεν κατ' ἀνάγκην, τρόπον τινα, προέκυψαν τὰ Διεθνῆ Καταστατικὰ Συνέδρια. Αἱ ἐγγραφὴ καὶ ἐντυποὶ ἀνακοινώσεις τῶν κατὰ τόπους καταστατικῶν πληροφο-

ριῶν δὲν ἐθεωρήθησαν ἐπαρκεῖς. Ἡ περιοδικὴ συνάντησις τῶν θιασωτῶν τῆς ἐπιστήμης ὑπεστηρίχθη κατὰ πρῶτον θεωρητικῶς, ἐφημερόσθη κατόπιν ὡς δοκιμὴ καὶ, προσαρμοθεῖσα πρὸς τὸ ὁσημέραι ἐπεκτεινόμενον ἐν τῷ νεωτέρῳ βίῳ πνεῦμα τῆς συνεργασίας, ἐγέννησε τὰς ἀνηκούσας πλέον εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν περιοδικὰς Ἑνώσεις τῶν καταστατικῶν. Τὸ πρῶτον Καταστατικὸν Συνέδριον συνεκροτήθη ἐν Βρυξέλαις κατὰ τὸ 1853 ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Quetelet, ἡσχολήθη δὲ ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων τῆς Καταστατικῆς μεθόδων, τόσον περὶ τὴν συλλογὴν τῶν γεγονότων, ὅσον καὶ περὶ τὴν ἁρμονικὴν κατάταξιν αὐτῶν, ὅπως ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἔλεγχος ἢ δυνατός καὶ ἡ σύγκρισις τῶν προκυπτόντων μεγάλων ἀριθμῶν περιβάλλεται τὸ ζητούμενον ἐπιστημονικὸν κῦρος· ἐν τῷ μεταξὺ ἐτέθησαν ἐπὶ τραπέζης τὰ κεφαλαιωδέστερα ζητήματα τῆς ἐπιστήμης, καὶ πολλὰ μὲν λεπτομερεῖαι προσωρινῶς ἐκατονίσθησαν, ἄλλαι δὲ παρεπέμφθησαν εἰς τὸ μέλλον ἐπὶ τῷ καθολικῷ ἀμφοτέρωθεν ἀποτελέσματι τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐξακριβώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς Καταστατικῆς ἐπιστήμης ὄρων.

Τὸ δεῦτερον Συνέδριον συνεκροτήθη ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1855, τὸ τρίτον ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ 1857, τὸ τέταρτον ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸ 1860, τὸ πέμπτον ἐν Βερολίνῳ κατὰ τὸ 1863, τὸ ἕκτον ἐν Φλωρεντίᾳ κατὰ τὸ 1867, τὸ ἕβδομον ἐν Ἀγῇ κατὰ τὸ 1869, τὸ ὄγδοον ἐν Πετροπόλει κατὰ τὸ 1872, καὶ τὸ ἕνατον ἐν Βουδα-Πέστη κατὰ τὸ 1876. Τὰ πρῶτα τρία Συνέδρια συνεκροτήθησαν ἐν συντομωτέρῳ χρόνῳ, σχεδὸν κατὰ διετίαν (1853, 1855, 1857), ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ἡ πρώτη θερμότης τῆς κινούσης ἰδέας. Ἐν τούτοις κατὰ τετραετίαν καὶ πενταετίαν δύναται νὰ θεωρηθῶσι ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις σκοπιμωτέρας αἱ διεθνεῖς ἐπιστημονικαὶ ἐνώσεις. Τοσοῦτος χρόνος συμβιβάζεται πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐκάστοτε διαρρυθμιζομένων γενικῶν μέτρων.

Ἐν γένει ἡ πρώτη πείρα ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν εἶναι τὰ πολ-
λά ζητήματα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν ἀξίαν τῆς ἐνωτικῆς
τοῦ Καταστατικοῦ Συνεδρίου ιδέας, ἀλλ' ἡ βαθεῖα μὲν ἐ-
ξέτασις ὀλίγων καὶ συγκεκριμένων ζητημάτων, ἡ σταθερὰ
δὲ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἔθνων ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφασίζομέ-
νων λύσεων. Τί σημαίνουσι τὰ βαρέα προγράμματα καὶ αἱ
γνωμοδοτικαὶ ἐπαγγελίαι, ὅταν ἡ συζήτησις μένη ἀτελής
καὶ ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἐπακολουθῇ. Κατὰ τοῦτο μεγάλη πρό-
δος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ προτελευταίου Συνε-
δρίου τῆς Πετροπόλεως σύστασις διαρκοῦς Ἐπιτροπῆς,
πρὸς τὸν σκοπὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς, ἐκ μακρᾶς τρόπον τινὰ
χειρὸς, καταρτίσεως τῶν προγραμμάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ
τῆς κατὰ τὰ ἐνόντα ἐπιστάσις εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν
διάτυπουμένων τῆς διεθνοῦς Καταστατικῆς εὐχῶν.

Ἴνα δώσω γενικὴν ἔννοιαν περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κα-
ταστατικοῦ Συνεδρίου, ἀρκεῖ τὸ ἐπόμενον πρόγραμμα τοῦ
τελευταίου ἐν Βουδα-Πέστη. Διηρεῖτο εἰς ἕξ τμήματα, ἐξ
ἧν τὸ Α' ἀποβλέπον εἰς τὸν πληθυσμὸν, περιστρέφετο 1)
εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Καταστατικῆς καθ' ὅλα τὰ στά-
δια τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, — Σχολεῖον, Γυμνάσιον,
Πανεπιστήμιον, — 2) εἰς τὴν μέθοδον τῆς συντάξεως ἐν
γένει τῶν πινάκων τῆς θνησιμότητος, 3) εἰς τὸν τρόπον
τῆς συντάξεως ἰδίως τῶν πινάκων τῆς κινήσεως τῶν ἀ-
στυχῶν πληθυσμῶν. Τὸ Β' τμήμα ἀποβλέπον εἰς τὴν δι-
καιοσύνην, περιστρέφετο α) εἰς τὴν ποινικὴν ἱστορίαν τῶν
καταδίκων (ποινολογία) καὶ τὴν ὑποτροπὴν τῶν ἐγκλη-
ματιῶν, β') εἰς τὰ βιβλία τῆς ὑποθηκικῆς πίστεως, γ')
εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐναιρίας περὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν
ἐμπορίαν. Τὸ Γ' τμήμα ἀποβλέπον εἰς τὴν δημοσίαν υ-
γείαν, περιστρέφετο α) ἐν γένει εἰς τὴν διεθνῆ ἀπογραφὴν
τῶν ἐπιδημιῶν, β') εἰς τὴν ἰδιαιτέραν καταστατικὴν τῆς
χολέρας εξέτασιν, γ') εἰς τὰ λουτρά καὶ τὰ μεταλλικὰ ὕ-
δατα. Τὸ Δ' τμήμα ἀποβλέπον εἰς τὴν γεωργικὴν καὶ δα-
σονομικὴν, περιστρέφετο α) εἰς τὴν καταστατικὴν τῆς γε-

ωργίας, β') εἰς τὴν καταστατικὴν τῆς δασονομίας, γ') εἰς
τὴν γεωργικὴν μετεωρολογίαν. Τὸ Ε' τμήμα ἀποβλέπον
εἰς τὴν βιομηχανίαν ἐν γένει, περιστρέφετο ἰδιαιτέρως
α) εἰς τὴν οἰκιακὴν βιομηχανίαν, β') εἰς τὴν ἐν τῇ βιο-
μηχανίᾳ εἰδικὴν ἀπὸ ἐκτάκτων συμβεβηκότων θνησιμότη-
τα καὶ τὰς σχετικὰς φιλανθρωπικὰς βοηθείας, γ') εἰς τὰ
ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν παντὸς εἴδους καθιδρύματα. Τὸ Σ' τμή-
μα ἀποβλέπον εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τοὺς ἀστυχοὺς πληθυ-
σμοὺς, περιστρέφετο ἰδιαιτέρως α) εἰς τὴν μέθοδον τῆς
συντάξεως τῶν πινάκων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, β') εἰς
τὴν καταστατικὴν τῶν σιδηροδρόμων καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ
ἐμπορίου, γ') εἰς τὰ οικονομικὰ τῶν πόλεων.

Ἐπὶ ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω θεμάτων ὑπεβλήθησαν ἐνώ-
πιον τοῦ Καταστατικοῦ Συνεδρίου τῆς Βουδα-Πέστης διά-
φορα ὑπομνήματα, τινὰ μὲν τῶν ὁποίων ἐστηρίζοντο εἰς
τὴν μετριότητα τῶν κοινῶν ιδεῶν, τινὰ δὲ διεκρίνοντο διὰ
τὴν ἐπίνοιαν νεωτέρων συνδυασμῶν. Γοιαῦται αἱ τύχαι
τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐν πάσῃ ἐπιστημονικῇ καλλι-
εργείᾳ, ἐπομένως καὶ ἐν τῇ καταστατικῇ. Ἀλλ' ἐπὶ ὅλων
τῶν ἐργῶν τοῦ Καταστατικοῦ Συνεδρίου τῆς Βουδα-Πέστης
ἐπικάθεται ὡς κορωνίς ἡ ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου τῆς Ἄγης προ-
κηρυχθεῖσα Συγκριτικὴ μεταξὺ τῶν ἔθνων Καταστατικὴ,
ἐπιβληθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰ κατ' ἐπικρατείας ὑπουργικὰ
τῆς Καταστατικῆς Γραφεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ση-
μειωθῶσιν ἐνταῦθα τὰ θερμότερον προσχωρήσαντα πρὸς τὴν
γόνιμον ιδέαν τῆς Διεθνοῦς Καταστατικῆς. Εἶναι τὰ ἐν
Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ δημό-
σια καταστατικὰ γραφεῖα. Καὶ τὸ μὲν ἐν Σουηδίᾳ ὑπέβα-
λε κατάστασιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοῦ 1815
— 1830 (Θρησκεία, ἐπάγγελμα, οἰκογένεια, ἡλικία, γένος),
τὸ δὲ ἐν Νορβηγίᾳ μερικὴν κατάστασιν τῆς παγκοσμίου
ναυτιλίας, τὸ δὲ ἐν Γαλλίᾳ γενικὴν κατάστασιν τῆς ἐν
Εὐρώπῃ διανομῆς τῆς ἀστυκῆς καὶ ἐμπορικῆς δικαιοσύνης,
τὸ δὲ ἐν Ἰταλίᾳ γενικὴν κατάστασιν τῶν ταμειουτηρίων

τοῦ λαοῦ· ἐν Οὐγγαρία δὲ τὸ μὲν μερικὸν τῆς Βουδα-Πέστης καταστατικὸν γραφεῖον ὑπέβαλε κατάστασιν καὶ κίνησιν τοῦ κατὰ τὰς μεγαλοπόλεις πλυθυσμοῦ, τὸ δὲ γενικὸν τῆς ἐπικρατείας κατάστασιν τῆς Οὐγγρικῆς ἀμπελουργίας (ἐκτάσις, μέθοδοι καλλιέργειας, κατασκευὴ οἴνων, παραγωγή κλπ.), ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ συμβαίνοντα.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν τούτων ἐπὶ τῆς Διεθνούς Καταστατικῆς ἐπισήμων μελετῶν ὑπεβλήθησαν καὶ ἄλλαι ἰδιωτικοῦ χαρακτήρος. Τὸ ἄτομον ἐν ταῖς προοδευτικαῖς ἐποχαῖς συναγωνίζεται μετὰ τῆς πολιτείας. Πολλὰ κατορθώματα τοῦ ἔχει νὰ δείξῃ ἡ πρακτικὴ ἱστορία ἐν τῇ συνεχείᾳ τῆς κοινωνικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κατεργασίας. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἔταν οἱ δημόσιοι ὀργανισμοὶ μάλιστα ὑπέβαλον ἔξ καταστατικὰ προϊόντα των, ἡ ἰδέα τῆς Διεθνούς Καταστατικῆς πρέπει νὰ ὀφείλῃ βεβαίως χάριτας εἰς τοὺς ἰδιώτας, οἵτινες τῇ ἐχορήγησαν ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν.

ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ.

Μεθ' ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους φαίνεται ἐκ τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως, ὅτι πάντοτε διετήρησαν αἱ κατὰ μέρος κοινότητες αὐτοῦ βαθμὸν τινα δημοκρατικῆς αὐτοπαρξίας. Οἱ εὐπορώτεροι καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι, εἰς ὄνομα καὶ ἰκανότητα, ἤρχοντο εἰς πρώτην φυσικὴν τινα σειρᾶν, κατόπιν τῆς ὁποίας ἐσχηματίζετο εἶδος τι μέσης τάξεως ἐμπόρων, γεωργῶν καὶ βιομηχάνων· δὲν ἔλειπαν δὲ καὶ τὰ ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ τόπῳ τὰς κοινωνικὰς ὑπεροχὰς ἐναλλάξ ἀκολουθοῦντα καὶ συντρίβοντα πλήθῃ· ἐπὶ τοῦ ὅλου προσθετόν καὶ ποσότητα ἀνάλογον ριψοκινδύνων ἀνθρώπων, ἀποτελοῦσαν τὸ πρῶτον

φυτώριον τῆς στρατιωτικῆς τῶν ἐν λόγῳ κοινοτήτων συντάξεως.

Ἡ κατάστασις αὕτη προὔπηρχε τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, καὶ μάλιστα οὐσιωδῶς συνετέλεσε εἰς τὴν ἔκρηξιν αὐτῆς, διότι συνετήρει τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ αἴσθημα. Τόποι οἵτινες διοικοῦνται ἐν μέρει ὑφ' ἑαυτῶν, γρήγορα ἢ ἄργά θὰ διοικηθῶσι καὶ καθ' ὅλοκληρίαν. Ἴδου πῶς εἶχον τὰ πράγματα ἐπὶ Τουρκοκρατείας :

Οἱ Τούρκοι ἐφρόντιζον μᾶλλον περὶ τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια τοῖς ἐξασφάλιζεν ὁ δημογεροντικὸς τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων ὀργανισμός. Διότι τὸ φορολογικὸν σύστημα ἦτο κυρίως διανεμητικόν, κατ' ἐπαρχίας δὲ διανεμομένου εἰς τὰς κοινότητας τοῦ φόρου, ἡ Ὄθωμανικὴ ἐξουσία εἶχε πρὸς ἑαυτὴν ὑπευθύνους μόνους τοὺς κοινοτικούς ἀρχηγούς. Κατὰ πρῶτον ἤρχοντο οἱ ἐπαρχιακοὶ προεστῶτες (κοτζαμπασίδες), κατόπιν δὲ αὐτῶν οἱ χωρικοὶ προεστῶτες (δημογέροντες). Οἱ τελευταῖοι, συνεργόμενοι εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν πρωτεύουσαν μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων κατοίκων ταύτης, ἐξέλεγον τοὺς πρώτους, ἐχούσης τῆς Τουρκικῆς διοικήσεως τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικυρώσεως καὶ οὐχὶ τῆς ἐξελέγξεως τῶν ἐκλογῶν, αἵτινες ἦσαν μὲν ἐνιαύσιοι, πράγματι ὅμως διαρκεῖς, διότι οἱ ἐκλεγθέντες, ἰδίως προεστῶτες τῆς ἐπαρχίας, ἔμενον, ἐκτὸς ἐκτάκτων περιστάσεων, σταθερῶς ἐν τῷ ἀξιώματι αὐτῶν.

Τὴν κατάστασιν ταύτην τῆς δημοτικῆς ἐν Ἑλλάδι διοικήσεως (περὶ ἧς ἰδ. Οἰκονομικὴν Ἐπιθεώρησιν 4ον ἔτος 1876—77, φυλ. 39, σελ. 127) ὁ Κυβερνήτης διερρύθμισε διὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς 16 Ἀπριλίου 1828 ἐπὶ τῶν ἐπομένων βάσεων :

«Α'. Ἐκαστον Τμήμα, τοῦ ὁποίου ἡ περιφέρεια προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ ὑπ' ἀριθ. Γ' ψηφίσμα, ὑποδιαιρεῖται εἰς τὰς ἐξ ὧν σύγκειται ἐπαρχίας, καὶ αὗται πάλιν εἰς πόλεις κώμας καὶ χωρία.

Β'. Αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι πόλεις, κώμαι καὶ χωρία, ὡς

καὶ ὅσαι πόλεις, κῶμαι καὶ χωρία κατεδαφίσθησαν, διατηροῦσιν ἀκέραια τὰ κατὰ τὸν νόμον δικαιώματα.

Γ'. Εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ μέχρις οὗ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἀποφασίσῃ, καμμία ἀπὸ τὰς ἤδη ὑπαρχούσας πόλεις τοῦ Ἰμμήματος δὲν ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς πρωτεύουσα.

Δ'. Ἡ κεντρικὴ πόλις ἐκάστης ἐπαρχίας ἔχει, ὡς καὶ πρότερον, μίαν Δημογεροντίαν Ἐπαρχιακὴν. Ἡ Δημογεροντία αὕτη συνίσταται ἀπὸ τρία ἢ πέντε μέλη. Ὄταν συνίσταται ἀπὸ τρία, τὰ δύο ἐξ αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὰ χωρία· ὅταν δὲ ἐκ πέντε, τότε τὰ μὲν τρία εἰς τὴν πόλιν, τὰ δὲ ἄλλα δύο εἰς τὰς κώμας καὶ χωρία.

Ἀριθμὸς καὶ ἐκλογῆ τῶν Δημογερόντων.

Ε'. Κατὰ τὸν νόμον ἕκαστον χωρίον ἔχει Δημογέροντας, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν του. Τὰ χωρία τὰ ἔχοντα ἑκατὸν οἰκογενείας, ἐκλέγουσιν ἓνα Δημογέροντα· τὰ διακοσίας, δύο· τὰ τριακοσίας, τρεῖς· τὰ τετρακοσίας καὶ ἐπέκεινα, τέσσαρας.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Δημογερόντων ἐκάστης πόλεως καὶ κώμης θέλει κανονισθῆ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν.

Σ'. Ἔως ὅσα ὁ νόμος προσδιορίσῃ θετικῶς τὰ συστατικά, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ πολῖται, ὅσοι ἐμποροῦν νὰ γίνωσιν ἐκλέκτορες, ἀπολαμβάνουν τὸ δικαίωμα τοῦτο κατὰ τὰς ρηθείσας ἀναλογίας ὅλοι οἱ πολῖται τῶν πόλεων κωμῶν καὶ χωρίων, οἱ ἔχοντες πλήρη τὰ 25 ἔτη.

Ζ'. Καταγράφονται ἐπομένως εἰς κατάλογον τὰ ὀνόματα τῶν ἐκλεκτόρων ἐκάστης πόλεως, κώμης καὶ χωρίου, καὶ ἐνωμένοι εἰς συνέλευσιν οἱ ἐκλέκτορες οὗτοι, ἐκλέγουσι τοὺς νέους Δημογέροντας, προεδρευόμενοι ἀπὸ τὸν Ἐκτακτον Ἐπίτροπον, ἢ ἀπεσταλμένον τινὰ παρ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τοὺς πρῶην Δημογέροντας.

Η'. Ἐκεῖνοι δὲ ἐκ τῶν πολιτῶν ἐμποροῦν μόνον νὰ ἐκλεχθῶσι Δημογέροντες, ὅσοι πληρῶνουσι περισσότερους

φόρους, καὶ εἶναι ἡλικίας τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ὁ ἔκτακτος Ἐπίτροπος, ὁμοῦ μὲ τοὺς πρῶην Δημογέροντας, συνθέτει ἓνα κατάλογον ὑποψηφίων, ὅστις περιέχει διπλάσιον, ἢ τριπλάσιον ἀριθμὸν ὑποκειμένων, ὅσων ἡ συνέλευσις χρεωστεῖ νὰ ἐκλέξῃ.

Θ'. Εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ συστανομένην συνέλευσιν, ὁ ἔκτακτος Ἐπίτροπος διορίζει καὶ προκηρύττεται ὁ κατάλογος τῶν ἐκλεκτόρων, καὶ ἐρωτᾷ τὴν συνέλευσιν, εἰ ἔχη νὰ εἴπῃ τι ἐναντίον τῆς νομιμότητος τῶν μελῶν τοῦ καταλόγου τούτου. Ἐὰν ὑπάρχῃ τοιοῦτον τι, ἢ προεδρεία ἀποφασίζει περὶ τούτου· κηρύττει ἐπομένως τὴν συνέλευσιν νόμιμον, καὶ σημειώνει τὴν πράξιν ταύτην εἰς τὸ πρωτόκολλον.

Ὁ πρόεδρος ἀναγινώσκει μετὰ ταῦτα τὸν κατάλογον τῶν ὑποψηφίων, καὶ οὕτως ἀρχίζει ἡ ἐκλογή, προηγουμένης ἀναλόγου ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς. Ἡ ἐκλογή αὕτη γίνεται διὰ ψήφων, καὶ ἐκ τῶν καταγεγραμμένων εἰς τὸν κατάλογον ὑποψηφίων, ὅσοι λάβουν τὰς πλειοτέρας γίνονται Δημογέροντες.

Ι'. Ἐκλεγόμενοι τοιοῦτοτρόπως οἱ Δημογέροντες εἰς τὰς πόλεις, κώμας καὶ χωρία, καὶ ἐνούμενοι μὲ τὸν ἔκτακτον Ἐπίτροπον εἰς τὴν κεντρικὴν πόλιν τῆς Ἐπαρχίας, ἐκλέγουσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον (ἄρθρ. Θ'.) καὶ ἀναλόγως τῶν κατοίκων τῆς Ἐπαρχίας, δύο ἢ τρεῖς Δημογέροντας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἢ οἱ δύο, ἐνωμένοι μὲ τοὺς Δημογέροντας τῆς ρηθείσης πόλεως, σχηματίζουν τὴν Ἐπαρχιακὴν Δημογεροντίαν.

ΙΑ'. Ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἀρχάς καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὁ ἔκτακτος Ἐπίτροπος διορίζει καὶ γίνεται καὶ ἡ ἐκλογή τῶν Δημογερόντων τῶν πόλεων.

Καθ' ἡκοντα τῶν ἐπαρχιακῶν Δημογεροντιῶν καὶ τῶν δημογερόντων τῶν πόλεων, κωμῶν καὶ χωρίων.

ΙΒ'. Οἱ Δημογέροντες τῶν πόλεων, κωμῶν καὶ χωρίων

ἐξακολουθοῦν τὴν ἐνέργειαν τῶν χρεῶν των, ὡς καὶ πρό-
τερον, καὶ ἐκτελοῦσι τὰς ὁποίας λαμβάνουσι παρὰ τῆς
Ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας διαταγὰς, ἢ τὰς κατ' εὐθεϊ-
αν ἀπὸ τὸν ἔκτακτον Ἐπίτροπον, ἢ τὸν Προσωρινὸν Δι-
οικητὴν. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν δυνηθοῦν νὰ κρατῶσι κατὰστι-
χα τῶν διαταγῶν τούτων καὶ τῆς ἐκτελέσεώς των, θέ-
λουν ἐφελκύσει εἰς ἑαυτοὺς κατ' ἐξοχὴν τὴν εὐνοίαν τῆς
Κυβερνήσεως.

ΙΓ'. Ἡ Ἐπαρχιακὴ Δημογεροντία διαιρεῖται εἰς δύο μέ-
ρη, καὶ τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἐπιστατεῖ εἰς τὰ ὅσα ἀνάγονται
μερικωτέρως εἰς τὴν πόλιν, τὸ δὲ ἄλλο εἰς τὰ ὅσα ἀνά-
γονται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν.

Καὶ εἰς τὸ ἐν καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος, ἡ Δημογεροντία
ἀκολουθεῖ ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῶν χρεῶν τῆς τοὺς ἀ-
χρι τοῦδε ἐν χρήσει κανόνας, καὶ συμμορφοῦται γενικῶς
μὲ τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας λαμβάνει ἀπὸ τὴν Κυβέρνη-
σιν διὰ τοῦ ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου ἢ διὰ τοῦ Προσωρινοῦ
Διοικητοῦ. Αὕτη χρεωστεῖ νὰ κρατῇ ἐν κατὰστιχον τῆς
ἀλληλογραφίας καὶ τῶν σκέψεων τῆς.»

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνωτέρω ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον εἶ-
χε τὸν χαρακτῆρα τῆς προσωρινότητος, ὡς ὅλα τὰ πολι-
τειακὰ ἔργα τῆς ἐπαναστατικῆς ἐκείνης περιόδου, ὁ Κυ-
βερνήτης ἐξέδωκε τὰς ἐπομένους Γενικὰς Ὁδηγίας πρὸς
τοὺς Δημογέροντας τῆς Ἑλλάδος (19 Ἀπριλίου 1828).

«Ἔως ὅτου νὰ προσδιορισθῇ διὰ τοῦ νόμου ὁ ὀργανι-
σμὸς τῶν δημογεροντιῶν, ἡ διάρκεια τῶν χρεῶν των, ἡ
ἐξουσία καὶ ἡ εὐθύνη των, αἱ ἐκλεχθῆσόμενα ὑπὸ τὴν
ἐπιστασίαν τῶν ἐκτάκτων Ἐπιτρόπων δημογεροντίαί θέ-
λουν ἀκολουθεῖ τὰς ἐξῆς ὁδηγίας.

1. Οἱ ἐπαρχιακοὶ δημογέροντες ἐνεργοῦν ὡς καὶ πρό-
τερον τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας, ὅσαι ἀνάγονται εἰς τὰ
χρέη των, εἴτε ἀναφέροντες αὐτὰς εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ
Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου τοῦ Γμήματος, εἴτε δίδοντες εἰς αὐ-

τὸν τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν χρεῖαν ἤθελε
τοὺς ζητήσῃ.

2. Ἐπομένως οἱ δημογέροντες εἶναι σύμβουλοι τοῦ Ἐκ-
τάκτου Ἐπιτρόπου διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς περιφερείας των
ὅσας οὗτος εἶναι παρῶν· εἶναι ὡσαύτως σύμβουλοί του
καὶ ἀπόντος δι' ἀνταποκρίσεως· τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ πε-
ρὶ τῶν δημογερόντων τῶν πόλεων. Οἱ δὲ δημογέροντες
τῶν κωμῶν καὶ χωρίων εἶναι τὰ ὄργανα δι' ὧν γίνεται ἡ
ἐνέργεια τῆς Δημοσίου Οἰκονομίας ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τῶν
ἐπαρχιακῶν Δημογεροντιῶν.

3. Οἱ δημογέροντες τῶν κεντρικῶν πόλεων ἐκάστης ἐ-
παρχίας μοιράζονται μεταξὺ των, κατὰ τὰς ὁποίας λαμβ-
νουν παρὰ τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου ὁδηγίας, τὴν ἐπιστα-
σίαν τῆς ὑγείας, τῆς ἀγορανομίας, καὶ τῶν καθημερινῶν
ὑποθέσεων, ὅσαι ἀνάγονται εἰς αὐτούς. Ἐὐὸ αὐτὸ ἐννοεῖται
καὶ περὶ τῶν δημογερόντων τῶν πόλεων καὶ κωμῶν, ὅσαι
εὐρίσκονται εἰς τὰ παράλια· αὐταὶ μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἤμπο-
ροῦν νὰ δεχθοῦν τὴν ἐπιστασίαν ταύτην παρὰ τότε μό-
νον, ὅταν διαταχθοῦν κατ' εὐθεϊαν ἀπὸ τὸν Ἐκτάκτον Ἐ-
πίτροπον, ὅστις ἔχει τὴν εὐθύνην περὶ τῆς ἐκτελέσεως
τῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων.

4. Αἱ Ἐπαρχιακαὶ δημογεροντίαί, καὶ αἱ τῶν πόλεων
ἐπαγρυπνοῦν ἐπίσης, κατὰ τὰς ὁποίας λαμβάνουν παρὰ
τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου ὁδηγίας, εἰς τὰ ὑφιστάμενα δη-
μόσια καταστήματα, οἷον ἐκκλησίας, μοναστήρια, σχολεῖα,
νοσοκομεῖα κλπ.

Δὲν θέλουν παραμελεῖ κανὲν μέσον, συντελεστικὸν εἰς
τὴν ἀνόρθωσιν τῶν πεσόντων καταστημάτων τῶν πόλεων
καὶ τῶν κρημνισμένων προαστείων. Ἐλευταῖον θέλουν
προσπαθῆσαι, διὰ τῶν δημογερόντων τῶν χωρίων, ν' ἀνα-
καλέσουν καὶ νὰ φέρουν εἰς τὰς ἀρχαίας των κατοικίας τοὺς
γεωργοὺς ἐκάστου χωρίου.

5. Αἱ ἐπαρχιακαὶ δημογεροντίαί προσκαλοῦνται νὰ ἐ-
πικυρόνουν ὅλα τὰ δημόσια καὶ μερικὰ ἔγγραφα, τὰ ὁ-

ποῖα οἱ κατὰ μέρος ἄνθρωποι ἤθελον ἐπιθυμήσει νὰ θέσουν ὑπὸ τριαύτην ἀσφάλειαν· δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν, καὶ διὰ νὰ ἐπικυρόνουν ἀκόμη ἄλλα τῶν τὰ ἔγγραφα, αὐτοὶ θέλουν ἔχει καὶ σφραγιδα. Πρὸς τὸ παρὸν δὲ, ἕως νὰ λάβουν αἱ ἐπαρχιακαὶ δημογερονταὶ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὰ παράσημα τῶν ἐπαρχιῶν, ἡ σφραγὶς αὕτη θέλει φέρει τὰ ὑπάρχοντα παράσημα τῆς Ἐπικρατείας μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Δημογεροντία τῆς . . .»

6. Αὐτὰ τὰ ἔγγραφα καθὼς καὶ ἡ ἀνταπόκρισις θέλουν καταγράφεσθαι εἰς δύο βιβλία, τὸ ἐν ὀνομαζόμενον Πρωτόκολλον καὶ τὸ ἄλλο Κατάστιχον τῆς Ἀνταποκρίσεως. Εἰς τὸ Πρωτόκολλον θέλουν σημειόνεσθαι αἱ διαταγαὶ, τὰς ὁποίας αἱ δημογερονταὶ λαμβάνουν παρὰ τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου, καὶ τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν μέτρα διὰ τὴν ἐκτέλεσίν των· θέλουν φέρει ὡσαύτως σημείωσιν τῶν σκέψεων, τὰς ὁποίας θέλουν κάμει αἱ δημογερονταὶ, διὰ νὰ παραστήσουν τι εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἢ εἰς τὸν Ἐκτακτὸν Ἐπίτροπον.

Αἱ σκέψεις αὗται θέλουν τελειόνη διὰ τῆς πλειοψηφίας, καὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα οἱ δημογέροντες, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐναντίας γνώμης, νὰ καταχωρίσουν αὐτὴν εἰς τὸ Πρωτόκολλον.

7. Διὰ τὴν τακτικὴν ἐνέργειαν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, αἱ δημογερονταὶ διορίζουν ἓνα γραμματέα, ἕστις εἰς εὐτυχεστέρας περιστάσεις θέλει λαμβάνει καὶ μισθόν. Ἐὰν ἕως τότε ἤθελε φανῆ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον τὸ νὰ δοθῆ εἰς τὸν γραμματέα κάποια μικρὰ ἐξοικονόμησις, τόσον δι' αὐτὸν, καθὼς καὶ διὰ τὰ ἐξόδα τοῦ γραφείου, αἱ δημογερονταὶ, ἔμοῦ μὲ τὸν Ἐκτακτὸν Ἐπίτροπον, θέλουν εὑρεῖ τοὺς τρόπους τῆς ἐξοικονομήσεως ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν, καὶ θέλουν τοὺς προτείνει εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

8. Καθόσον θέλει ἀποδεικνύεται διὰ τῆς πείρας ἡ τακτικὴ πρόοδος, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν δημογεροντιῶν, τῆς Δημοσίου Οἰκονομίας, καὶ καθόσον ὁ λαὸς θέλει ἀπολαμβάνει

τοὺς καρποὺς τῆς προόδου ταύτης, αἱ εἰρημέναι δημογερονταὶ θέλουν λαμβάνει μεγαλειτέραν ἐξουσίαν· καὶ ὅσοι τῶν δημογερόντων φανοῦν πλέον ἀφωσιωμένει εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου των, καὶ εἰς τὴν γενικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους, θέλουν λάβει δικαίωμα εἰς τὴν ψῆφον τῶν συμπολιτῶν των, καὶ ἐπομένως ἀξιώματα ὑψηλότερα εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἐπικρατείας.»

Τοιοῦτος ὁ δημογεροντικὸς ὀργανισμὸς τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων, ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ φύσις ὠμίλει ἰσχυρότερον. Ὑπολείπεται νὰ συγκριθῶσι τὰ ἀποτελέσματα πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν δημοτικὴν συγκέντρωσιν.

Μ.

ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Μεταξὺ τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς ἀνωτάτης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ πνευματικῆς ἀναπτύξεως λειτουργεῖ ἡ μέση ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐκπαιδεύσεις, ἣτις συνδέουσα τὰ δύο ἄκρα ἀποτελεῖ τὴν ἀναγκαίαν μετάβασιν ἀπὸ τῶν μᾶλλον ἀπολύτως ἀναγκαίων γνώσεων τοῦ λαοῦ εἰς τὰ ἀνώτερα τῆς διανοίας στρώματα. Ὅσον ἀσφαλέστεραι αἱ βάσεις τῆς μέσης τοῦ ἔθνους ἐκπαιδεύσεως, τόσον στερεοποιεῖται ἡ καθολικὴ μεταξὺ θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν γνώσεων ἁρμονία. Ἐκ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως δὲν θὰ ἐξέλθωσιν μόνον οἱ ἐπιστήμονες, ἀλλ' ἐὰν αὕτη εἶναι ἐπιτυχῆς, θὰ ὀργανισθῶσιν βαθμηδὸν αἱ ποικίλαι ἐκεῖναι ἐνώσεις, τὰς ὁποίας τοσοῦτον ἐπιζητεῖ ἡ μέση τῶν ἐθνῶν τάξις. Διὰ τοῦτο τὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ἀπλῶς ὡς ὄργανα τῆς περαιτέρω πανεπιστημιακῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ὡς ὀργανισμοὶ αὐτοτελεῖς, σκοποῦντες μέσῃν τινα διά-

δοσιν τῶν γενικῶν τῆς κοινωνίας ἀληθειῶν, εἰς ὅσον ἔνεστι εὐρύτερον κύκλον.

Τό γε νῦν ἔχον, ἡ μέσην Ἑλλάδι ἐκπαίδευσις λειτουργεῖ ἀπὸ 23 Γυμνασίων καὶ 153 Ἑλληνικῶν Σχολείων. Κατ' ἀμφοτέρους δὲ τοὺς κλάδους τούτους ἐπικρατεῖ μᾶλλον ἡ γραμματικὴ ἢ ἡ πραγματικὴ μέθοδος. Οὐχὶ ὅτι ἡ δύναμις τῶν νεωτέρων περὶ καθόλου ἐκπαιδεύσεως ἰδεῶν, κατὰ τὴν δεξιότητα τῶν διδασκόντων, δὲν ἐξασκεῖ κατὰ τόπους ἀνάλογον ἐπιρροήν, ἀλλὰ διότι, ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ κανόνος, ἀρκεῖ νὰ συναθροίσωμεν τὸ πόρισμα τῶν ὠφελίμων γνώσεων τὰς ὁποίας ἐκ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως προσπορίζεται ὁ κατόπιν εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἐν γένει τὴν βιομηχανίαν πληθυσμῶς, ἵνα κρίνωμεν περὶ τῆς ἀραιότητος τοῦ διδομένου φωτός. Ἐκ τοῦ πανυγηρικοῦ τοῦ Ἰσοκράτους ἐλάχιστα θὰ ὠφελῆθῃ ὁ προωρισμένος νὰ γεωργήσῃ τοὺς ἀγροὺς τῶν πατέρων του. Ἐκ τῆς ἀφηρημένης θεολογίας (διότι εἰς τοιαύτην ἐτρέφη ἡ ὀρησκευτικὴ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως διδασκαλία) μικρὰ ἐφόδια πίστεως συναθροίζει ὁ μέλλων οἰκογενειάρχης. Ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν μαθηματικῶν τὰ ὅποια ὁ γυμνασιακὸς σπουδαστὴς διδάσκειται, ἔχει ἀνάγκην, γινόμενος κατόπιν πωλητῆς ἢ ἀγοραστῆς, νὰ καταφύγῃ εἰς τοὺς ἐμπειρικοὺς ὑπολογιστάς, ἵνα σώσῃ τὰς συναλλαγὰς του. Ἐκ τῶν γεωγραφικῶν μαθημάτων του ὁ προετοιμαζόμενος εἰς τὰς περιπετείας τοῦ βίου ἀνὴρ, μόνον ὄρη καὶ θαλάσσας καὶ ὀνόματα ἀποταμιεύει ἐν τῇ μνήμῃ του, τὴν δὲ ἐντὸς αὐτῶν λειτουργοῦσαν κοινωνικὴν ζωὴν πρέπει, ὅταν δὲν ἔχῃ πλέον τὸν καιρὸν, νὰ μάθῃ. Καὶ ὅμως ταῦτα πάντα εἶναι ἐνδεικτικά. Δὲν ἔχω δὲ σκοπὸν νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν κατὰ μέρος ἀπόδειξιν ὄλων τῶν ἐλλείψεων καὶ ὄλων τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν ἐν ἧ ζωμῆν ἐποχὴν προσθηκῶν.

Ἐν γένει τὸ διδάσκον ἐν τῇ μέσῃ ἐκπαιδεύσει προσωπικὸν ἀποτελεῖται ὑπὸ 145 καθηγητῶν ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ 311 διδασκάλων ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς Σχολείοις. Καὶ

ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ἀπαντῶνται 7 Γυμνάσια μετὰ 47 καθηγητῶν, ἧτοι 4 γυμνάσια ἐν Ἀθήναις μετὰ 27 καθηγητῶν, 1 ἐν Πειραιεῖ μετὰ 7 καθ. 1 ἐν Λαμῖα μετὰ 6 καθ. καὶ 1 ἐν Μεσολογγίῳ μετὰ 6 καθ. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἀπαντῶνται 8 Γυμνάσια μετὰ 48 καθηγητῶν, ἧτοι 1 Γυμνάσιον ἐν Πάτραις, 1 ἐν Καλάμαις μετὰ 7 ἐν ἐκάστῳ καθηγητῶν· 1 ἐν Τριπόλει, 1 ἐν Ναυπλίῳ, 1 ἐν Πύργῳ, 1, ἐν Σπάρτῃ μετὰ 7 ἐν ἐκάστῳ καθηγητῶν· καὶ 1 ἐν Αἰγίῳ, 1 ἐν Κορίνθῳ μετὰ 5 ἐν ἐκάστῳ καθηγητῶν. Ἐν δὲ ταῖς Νήσοις ἀπαντῶνται 8 Γυμνάσια μετὰ 41 καθηγητῶν, ἧτοι 1 ἐν Κερκύρα μετὰ 9 καθηγητῶν· 1 ἐν Χαλκίδι μετὰ 7 καθηγητῶν· 1 ἐν Σύρῳ, 1 ἐν Ζακύνθῳ μετὰ 6 ἐν ἐκάστῳ καθηγητῶν· 1 ἐν Κεφαλληνίᾳ μετὰ 5 καθ., 1 ἐν Λευκάδι μετὰ 3 καθηγητῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ἀπαντῶνται 36 μετὰ 54 διδασκάλων, ἧτοι 5 ἐν Ἀθήναις, ἐξ ὧν τὸ πέμπτον εἰς δύο τμήματα, μετὰ 30 διδασκάλων, 2 ἐν Γαλαξειδίῳ, ἐξ ὧν τὸ 1 ναυτικόν, μετὰ 3 διδ., 1 ἐν Πειραιεῖ μετὰ 4 διδ., 1 ἐν Μεσολογγίῳ, 1 ἐν Καρπενησίῳ, 1 ἐν Λαμῖα, 1 ἐν Ἀγρινίῳ, 1 ἐν Ἀμφίσσῃ, μετὰ 3 ἐν ἐκάστῳ διδασκάλων· 1 ἐν Μεγάροις, 1 ἐν Θήβαις, 1 ἐν Λεβαδείᾳ, 1 ἐν Κραθασαρά, 1 ἐν Ναυπάκτῳ, 1 ἐν Βονίτζῃ, 1 ἐν Ἀταλάντῃ μετὰ 2 ἐν ἐκάστῳ διδασκάλων· 1 ἐν Ἀραχόβῃ, 1 ἐν Κορωπῇ, 1 ἐν Μάνδρα, 1 ἐν Αἰτωλικῷ, 1 ἐν Πλατάνῳ, 1 ἐν Κεφαλοβρύσῳ, 1 ἐν Ἀστακῷ, 1 ἐν Φουρνᾷ, 1 ἐν Κερασσόβα, 1 ἐν Ἡρωσῷ, 1 ἐν Ὑπάτῃ, 1 ἐν Νέα Μιζέλῃ, 1 ἐν Λαιτωρικίῳ, 1 ἐν Μαρτίνῳ, 1 ἐν Ἀγᾷ Σπερχειάδος, 1 ἐν Δαδίῳ μεθ' ἑνὸς ἐν ἐκάστῳ διδασκάλου.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἀπαντῶνται 61 Ἑλληνικὰ Σχολεῖα μετὰ 122 διδασκάλων, ἧτοι 2 ἐν Πάτραις μετὰ 6 διδασκάλων· 1 ἐν Ναυπλίῳ, 1 ἐν Τριπόλει, 1 ἐν Καλάμαις μετὰ 4 ἐν ἐκάστῳ διδασκάλων· 1 ἐν Ἀργεῖ, 1 ἐν Κορίνθῳ, 1 ἐν Τρικάλοις, 1 ἐν Αἰγίῳ, 1 ἐν Πύργῳ, 1 ἐν

Ἀνδριτσάινη, 1 ἐν Λεωνιδίῳ, 1 ἐν Δημητσάνῃ, 1 ἐν Καρυταίνῃ, 1 ἐν Λαγκαδίῳ, 1 ἐν Βιτύνῃ, 1 ἐν Σπάρτῃ, 1 ἐν Γυθείῳ, 1 ἐν Ἀρεοπόλει μετὰ 3 ἐν ἐκάστῳ διδασκάλων· 1 ἐν Κρανιδίῳ, 1 ἐν Ἀκράτα, 1 ἐν Καλαβρύτοις, 1 ἐν Μεσσήνῃ, 1 ἐν Κορώνῃ, 1 ἐν Πύλῳ, 1 ἐν Κυπαρισσίᾳ, 1 ἐν Ἐράνῃ, 1 ἐν Γαργαλιάνοις, 1 ἐν Θουρίᾳ, 1 ἐν Ἄστρει, 1 ἐν Κοντοβαζαίνῃ, 1 ἐν Μεγαλοπόλει, 1 ἐν Βαμβακᾷ, 1 ἐν Μολαίῳ μετὰ 2 ἐν ἐκάστῳ διδασκάλων· 1 ἐν Ζαχόλῃ, 1 ἐν Δίβρῃ, 1 ἐν Λεχαινοῖς, 1 ἐν Γαστούνῃ, 1 ἐν Σοποτῷ, 1 ἐν Λειβαριζίῳ, 1 ἐν Μαζεῖκοις, 1 ἐν Κερτέζῃ, 1 ἐν Ἰσπερνίτζῃ, 1 ἐν Ἀγουλινίτζῃ, 1 ἐν Μελιγαλᾷ, 1 ἐν Λεβιδίῳ, 1 ἐν Καλτετζαῖς, 1 ἐν Ἀγίῳ Πέτρῳ, 1 ἐν Κασρίῳ, 1 ἐν Βιζικίῳ, 1 ἐν Βαλτεσινίκῳ, 1 ἐν Στεμνίτζᾳ, 1 ἐν Ζαπούνῃ, 1 ἐν Ἰσαρι, 1 ἐν Βρεσθένοις, 1 ἐν Καστανέα, 1 ἐν Λεβετζόβα, 1 ἐν Μονεμβασίᾳ, 1 ἐν Λάμπρῳ, 1 ἐν Πλάτζᾳ, 1 ἐν Καρδαμύλῃ, 1 ἐν Κότσα μεθ' ἑνὸς ἐν ἐκάστῳ διδασκάλου.

Ἐν δὲ ταῖς Νήσοις ἀπαντῶνται 56 Ἑλληνικὰ Σχολεῖα μετὰ 103 διδασκάλων, ἧτοι 3 ἐν Σύρῳ, ἐξ ὧν τὸ ἐν ναυτικόν, μετὰ 7 διδασκάλων, 2 ἐν Ἰδρῳ, 2 ἐν Σπέτζαις, 2 ἐν Ἀργοστολίῳ (ὧν ἐν ναυτικόν) μετὰ 4 ἐν ἐκάστῳ τόπῳ διδασκάλων· 1 ἐν Χαλκίδι, 1 ἐν Καρυστίᾳ, 1 ἐν Κυθήροις, 1 ἐν Μυκόνῳ, 1 ἐν Σίφνῳ, 1 ἐν Τήνῳ, 1 ἐν Ἄνδρῳ, 1 ἐν Νάξῳ, 1 ἐν Θήρᾳ, 1 ἐν Κερκύρᾳ, 1 ἐν Λευκάδι, 1 Ἰθάκῃ, 1 ἐν Νακύνθῳ μετὰ 3 ἐν ἐκάστῳ διδασκάλων· 1 ἐν Αἰγίνῃ, 1 ἐν Ξηροχωρίῳ, 1 ἐν Κύμῃ, 1 ἐν Σκοπέλῳ, 1 ἐν Πάρῳ, 1 ἐν Κέα, 1 ἐν Μήλῳ, 1 ἐν Κορθίῳ, 1 ἐν Τραγαία, 1 ἐν Ἀμοργῷ, 1 ἐν Πάξοις, 1 ἐν Πασσάδαις, 1 ἐν Ληξουρίῳ μετὰ 2 ἐν ἐκάστῳ διδασκάλων· 1 ἐν Σαλαμίνῃ, 1 ἐν Στενῇ, 1 ἐν Αἰμνῇ, 1 εἰς Νέα Φαρρᾷ, 1 ἐν Σκύρῳ, 1 ἐν Σκιάθῳ, 1 ἐν Ἀλιβερίῳ, 1 ἐν Κύθνῳ, 1 ἐν Σέρφῳ, 1 ἐν Φολεγάνδρῳ, 1 ἐν Πανόρμῳ, 1 ἐν Γαυρίῳ, 1 ἐν Πάρῳ, 1 ἐν Ἰρία, 1 ἐν Καλλιόστῃ, 1 ἐν Ἰῳ, 1 ἐν Καστελλάνῳ, 1 ἐν Ὄρει, 1 ἐν Ἀγίοις Θεοδώροις, 1 ἐν

Μακρυωτικοῖς, 1 ἐν Μεσοβουνίῳ, 1 ἐν Σάμῃ, 1 ἐν Μαιχαιράδαις μεθ' ἑνὸς ἐν ἐκάστῳ διδασκάλου.

Γοιαύτη ἢ ἀνάλογως τοῦ ἐνδιαφερομένου πληθυσμοῦ καθ' ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν ἐν ἔτει 1877 διανομὴ τῶν δημοσίων ἰδρυμάτων ἐπὶ τῆς μέσης τοῦ ἔθνους ἐκπαιδεύσεως, τῶν ὁποίων ἡ σχετικὴ κατὰ τόπους καρποφορία ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον θέμα ἐρεῦνης. Εἶναι καὶ τυπικὴ ἔποψις αὐτοῦ, περὶ ἧς ἐμιλοῦσιν οἱ ἀριθμοὶ τῶν διδακτικῶν μητρῶων, καὶ οὐσιαστικὴ ἔποψις, περὶ ἧς μαρτυρεῖ ὁ βαθμὸς τῶν ἀνὰ πάσαν ἐπαρχίαν διαδεδομένων φώτων. Ἡ τελευταία ἔχει παλλὰ γνωρίσματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐννοια συνδέεται πρὸς κοινωνιολογικὴν μᾶλλον μελέτην, διότι παντοῦ καὶ πάντοτε ἀληθεύει τὸ εὐαγγελικόν ὅτι «πᾶν δένδρον ἐκ τοῦ καρποῦ γινώσκεται.»

ΛΡ.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1876.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἡ Κυβέρνησις ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ 1876. Ἐν γένει διὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἶχον προϋπολογισθῆ ἔσοδα μὲν 38,826,680 δρ., ἐξόδα δὲ 39,063,842, εἰς τὰς ὁποίας προσθετέον καὶ 1,814,796 δρ. ψηφισθείσας δι' ἰδιαιτέρων νόμων· τὸ ὅλον τῶν ἐξόδων δρ. 40,878,638. Ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς χρήσεως, ἧτοι ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1876 μέχρι 31 Ὀκτωβρίου 1877, ἐκ μὲν τῶν ἐσόδων εἰσπραχθήσαν δραχμαὶ 35,596,459, ἐκ δὲ τῶν ἐξόδων ἐπραγματοποιήθησαν δρ. 39,014,249, ὅπερ ἐστὶ αἱ μὲν εἰκαζόμεναι εἰσπράξεις καθυστέρησαν κατὰ 2,658,955 δρ., ἐκ δὲ τῶν προϋπολογισθεισῶν δαπανῶν ἀπέμεινεν ἀδιάθετον ποσὸν 1,864,389 δρ. Ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὰ πραγματικὰ ἔσοδα ἀπὸ τῶν πραγματικῶν ἐξόδων (35,596,459—39,014,249), ἡ διαφορὰ

3,417,790 δρ. ἀποτελεῖ τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἔλλειμμα (α') τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους.

Κατὰ τὴν ἑξαετίαν 1871—76 ἡ ἱστορικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἡμετέρων ἔλλειμμάτων ἔχει εἰς ἑκατομμύρια, παραλειπομένων τῶν δεκάδων χιλιάδων, ὡς ἐξῆς: 1871— $3\frac{7}{10}$, 1872— $\frac{6}{10}$, 1873— $1\frac{3}{10}$, 1874— $4\frac{6}{10}$, 1875— $2\frac{7}{10}$, 1876— $3\frac{4}{10}$. Ἡ ἔννοια τῶν ἔλλειμμάτων τούτων πρέπει νὰ συνδυασθῇ πρὸς τὰ πρόσθετα δαπανήματα, δι' ὧν εἰδικοί νόμοι, ἀπὸ ἐπικινδύνου συνηθείας, ἐπιβαρύνουσι τὸν κανονικὸν τῆς ἐπικρατείας προϋπολογισμόν. Κατὰ τὸ 1872 τὰ πρόσθετα ταῦτα δαπανήματα ἀνῆλθον εἰς $\frac{6}{10}$, τῷ 1873 εἰς $\frac{6}{10}$ τῷ 1874 εἰς $\frac{9}{10}$, τῷ 1875 εἰς $1\frac{1}{10}$, τῷ 1876 εἰς $1\frac{8}{10}$. Ἰδοὺ πῶς διανέμονται τὰ τοῦ τελευταίου ἔτους μεταξύ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας: Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν 850 χιλ. δρ. (β'), Ναυτικῶν 310 χιλ. Ἑσωτερικῶν 174 χιλ., Δικαιοσύνης 110 χιλ., Οἰκονομικῶν 43 χιλ., Ἐκκλησιαστικῶν 16 χιλ., Ἐξωτερικῶν 6 χιλ. εἰς Συντάξεις 300 χιλ., τὸ ὅλον 1,809,962 δρ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ἐπόψεως τῶν προσθέτων δαπανημάτων ἰδιαιτέραν κέκτηται σημαντικότητά ἡ καθυστέρησις τῶν εἰσπράξεων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν γένει νοσηρὰν τῶν ἡμετέρων οἰκονομικῶν κατάστασιν. Ἡ καθυστέρησις αὕτη ἔχει τι σταθερὸν· συνεποσοῦτο εἰς 2,437,226 δρ. τῷ 1871, εἰς 1,916,020 τῷ 1872, εἰς 2,435,021 τῷ 1873, εἰς 2,932,443 τῷ 1874, εἰς 2,229,699 τῷ 1875, εἰς 2,658,955 τῷ 1876. Ἐν γένει ἡ καθυστέρησις ἀνάγεται εἰς τὸ ἕτερον τμήμα τῆς φορολογικῆς μηχανῆς, τὸ ταμιακόν. Κατὰ

(α) (β') Πρὸς ὀλοσχερῇ κατανόησιν τοῦ ἔλλειμματος τούτου σημειωτέον ὅτι 850,000 δρ. ἀνήκουσιν εἰς ἐκτάκτους δαπάνας, καὶ κυρίως 2,567,789 εἰς τὰς συνηθείας τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀνάγκας. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς πρώτας, ἰδοὺ πῶς κατατάσσονται αὗται: α) δι' ἀγορὰν ὄπλων καὶ πολεμικοῦ δρ. 680,000· β) δι' ἀγορὰν ὄπλων τοῦ ἱππικοῦ δρ. 120,000· γ) δι' ἀγορὰν μηχανῶν πρὸς κατασκευὴν φυσεγγίων δρ. 50,000.

τὴν χρῆσιν τοῦ 1876, τὸ μὲν τελωνιακόν τμήμα εἰσέπραξεν ὅσα ἐβεβαίωσεν, ἦτοι 14,526,139 δρ., τὸ δὲ ταμιακόν βεβαιῶσαν 22,572,196, εἰσέπραξεν 19,913,240 ἦτοι ὑπέκυψεν εἰς ὀλόκληρον τὸ καθυστέρημα τῶν 2,568,955 δρ. Ἡ σταθερὰ ἐπανάληψις τοῦ φαινομένου τούτου ἐξηγητέα διττῶς· ἢ οἱ προϋπολογίζοντες τὰς δημοσίας δαπάνας πλάττουσι ἰδανικὰ εἰσοδήματα, ὅπως οἱ ἄσωτοι τῶν κληρονομικῶν περιουσιῶν καταναλωταὶ, ἢ ἡ φορολογικὴ μηχανὴ προσκόπτει ἀπὸ διαφόρων οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν λόγων, τῶν ὁποίων τὴν ἐξέτασιν παραλείπω. Ὑπὸ τὴν τελευταίαν ἔποψιν, ὑπολογιζομένου καθ' ὅλον τὸ Κράτος τοῦ μέσου ὅρου τῆς ἐν ἔτει 1876 φορολογικῆς καθηστερήσεως εἰς 11,70 τοῖς ο]ο, δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τὴν χώραν κατὰ ταμιακὰς περιφερείας, ὅπως εὐρωμεν τὰς νοσηροτέρας μεταξύ αὐτῶν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν διατελουσῶν ὑπὸ βαρυτέρους ὅρους.

Ἄνω τῶν 30 τοῖς ο]ο καθυστέρησιν παριστῶσι δύο ταμεῖα, τὸ τοῦ Γυθείου (33,4) καὶ τὸ τῆς Μεγαλοπόλεως (31,7).—Ἄνω τῶν 20 τοῖς ο]ο τρία ταμεῖα, τὸ τοῦ Βάλτου (22,1), τὸ τῆς Μεσσηνίας (20,5) καὶ τὸ τῆς Σύρου (20,5).—Ἄνω τῶν 15 τοῖς ο]ο δέκα ταμεῖα, τὸ τῶν Σπετσῶν (19,6), τὸ τῆς Τριφυλίας (18,5) τὸ τῆς Παρνασσίδος (17,4), τὸ τῆς Κεφαλληνίας (17), τὸ τῆς Λακεδαιμόνος (16,7), τὸ τῆς Δωρίδος (16), τὸ τῆς Ὀλυμπίας (16), τὸ τῶν Καλαμῶν (15,5), τὸ τῶν Πατρῶν (15,1) καὶ τὸ τῆς Βονίτσης (15,1).—Ἄνω τῶν 10 τοῖς ο]ο ἔνδεκα ταμεῖα, τὸ τῆς Ἠλείας (14,9), τὸ τῆς Πυλίας (14,6), τὸ τῆς Κορινθίας (13,9), τὸ τῆς Γόρτυνος (13,4), τὸ τῆς Κυνουρίας (13,2), τὸ τῶν Καλαβρῦτων (13), τὸ τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς (11,5), τὸ τῶν Παξῶν (10,8), τὸ τῶν Κυθήρων (10,8), τὸ τῆς Εὐρυτανίας (10,2) καὶ τὸ τῆς Ναυπάκτου (10).—Ἄνω τῶν 5 τοῖς ο]ο εἴκοσι καὶ ἓν ταμεῖα, τὸ τῶν Θηβῶν (9,9), τὸ τῆς Μεγαρίδος (9,7), τὸ τῆς Αἰγιαλείας (9,7), τὸ τῆς Μαντινείας (9,4), τὸ τοῦ

Μεσολογγίου (8,5), τὸ τῆς Λεβαδείας (8,4), τὸ τῆς Νάξου (7,8), τὸ τῆς Χαλκίδος (7,7), τὸ Κεντρικὸν (7,4), τὸ τοῦ Ἄργους (7,4), τὸ τῆς Λευκάδος (7,1), τὸ τῆς Ὑδρας (7), τὸ τῆς Θήρας (6,4), τὸ τῆς Τήνου (6,2), τὸ τῆς Ζακύνθου (6,1), τὸ τῆς Κέας (5,9), τὸ τῆς Μήλου (5,6), τὸ τῆς Ἰθάκης (5,6), τὸ τῆς Ναυπλίας (5,4), τὸ τῆς Τριχωνίας (5).—Κάτω δὲ τῶν 5 τοῖς ο]ο ἔξ ταμεῖα, τὸ τοῦ Ξηροχωρίου (4,4), τὸ τῆς Σκοπέλου (3,9), τὸ τῆς Λοκρίδος (3,6), τὸ τῆς Κερκύρας (3,6), τὸ τῆς Καρυστίας (3,4) καὶ τὸ τῆς Φθιώτιδος (2,9).—Εἶναι ἐνδεικτικόν, ὅτι ἡ μείζων καὶ ἡ ἐλάσσων καθυστέρησις ἀπαντᾶται εἰς τὰ δύο ἀντίθετα μεσημβρινο-αρκτικά ἄκρα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, παρὰ τὸ Λακωνικὸν Γαίναρον καὶ τὴν Θεσσαλικὴν ὄρθρον (ταμεῖα Γυθείου καὶ Φθιώτιδος).

Δὲν εἶναι ἀπὸ σκοποῦ ἐν τούτοις, ἵνα συνδυασθῇ πρὸς τὰ ἀνωτέρω γενικὴ τις ἐννοία ἐπὶ τῶν ταμιακῶν ἐκείνων περιφερειῶν, αἵτινες διακρίνονται ὡς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων ἐν τῇ χρήσει τοῦ 1876 εἰσπράξεων. Ἐν πρώτοις ἔρχονται τὰ ἑκατομμυριοῦχα, ἧτοι τὸ Κεντρικὸν ταμεῖον ($3 \frac{2}{10}$ ἑκατομ. δρ.), τὸ τῶν Πατρῶν ($1 \frac{2}{10}$), τὸ τῆς Ἠλείας (1). Κατόπιν τὰ τῆς Μαντινείας, Λακεδαίμονος, Κορινθίας καὶ Φθιώτιδος ἕκαστον ἄνω τῶν $\frac{1}{10}$ ἑκατομ., τὰ τῆς Ἡουλίας, Τριφυλίας, Καλαμῶν, Σύρου καὶ Μεσολογγίου, ἕκαστον ἄνω τῶν $\frac{2}{10}$ ἑκατομ.—τὰ τῆς Παρνασίδος, Θηβῶν, Λοκρίδος, Γόρτυνος καὶ Χαλκίδος, ἕκαστον ἄνω τῶν $\frac{1}{10}$ ἑκατομ.—τὰ τῆς Κερκύρας, Ναυπλίας, Λεβαδείας, Καλαβρύτων, Ὀλυμπίας, Μεσσήνης καὶ Καρυστίας, ἕκαστον ἄνω τῶν $\frac{2}{10}$ ἑκατομ.—τὰ τοῦ Ἄργους, Αἰγιαλείας, Κεφαλληνίας, Βονίτσης, Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, Εὐρυτανείας καὶ Τριχωνίας, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἄνω τῶν $\frac{2}{10}$ ἑκατομ.—τὰ τῆς Μεγαλοπόλεως, Κυνουρίας, Ζακύνθου, Μεγαρίδος, Δωρίδος, Νάξου, Ὑδρας, Σπετσῶν, Ναυπακτίας, Βάλτου καὶ Ξηροχωρίου, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἄνω τῶν $\frac{1}{10}$ ἑκατομ.—τὰ τῆς Λευκάδος, Μήλου, Θήρας, Ἄνδρου, Σκοπέλου, Κέας, Γυ-

θείου, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἄνω τῶν $\frac{2}{10}$ ἑκατομ.—καὶ τέλος τὰ τῆς Τήνου (41 χιλ. δρ.), Ἰθάκης (21 χιλ.), Κυθήρων (14 χιλ.) καὶ Πάξων (7 χιλ.).

Ἡ σχετικὴ γονιμότης τῶν διαφόρων κλάδων τῶν δημοσίων πόρων τῆς Ἑλλάδος παρέχει τὰ πρωτεῖα εἰς τὸν τελωνιακόν, ἔξ οὗ εἰσепράχθησαν 11,590,285 δρ. Κατόπιν ἔρχονται κλιμακηδόν ὁ ἔγγειος φόρος καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικαρπίας 7,923,835 δρ., τὸ χαρτόσημον 3,913,413 δρ., αἱ προκαταβολαὶ καὶ δόσεις ἐπὶ διαθέσεως ἐθνικῶν γαιῶν καὶ φυτειῶν 2,330,235 δρ., τὰ ἔσοδα κεκλεισμένων χρήσεων 1,282,405 δρ., ὁ φόρος τῶν ἐπιτηδευμάτων 790,913 δρ., αἱ ἀλυκαὶ 788,232 δρ., αἱ δεκαετεῖς πιστώσεις διαθέσεως ἐθνικῶν φαρτῶν κτημάτων 743,248 δρ., ὁ φόρος τῶν οἰκοδομῶν 685,113 δρ., τὸ ταχυδρομεῖον 541,300 δρ., ὁ τηλεγράφος 523,953 δρ., τὰ μεταλλεῖα καὶ ὄρυκτά 478,235 δρ., διάφορα δικαιώματα 465,822 δρ., τυχηρὰ εἰσοδήματα 461,630 δρ., τὰ δάση 345,628 δρ., τὰ ἰχθυοτροφεῖα 310,523 δρ., τόκοι ὀπερημερίας 263,612 δρ., δικαστικά ἔσοδα 263,288 δρ., πολυετεῖς ἐνοικιάσεις 187,927 δρ., χρέη ἐκ προικοκτησιῶν 105,004 δρ., ἐπιστροφὰὶ χρημάτων 96,874 δρ., δημόσια περιβόλια καὶ ἄλλα κτήματα 91,484 δρ., πεμπτημῶριον καὶ ὀλικὴ τιμὴ ἐθνικῶν φαρτῶν κτημάτων 78,578 δρ., ἐκποιήσεις ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων 74,039 δρ., φόρος ἐπὶ τῶν βοσκῶν 50,050 δρ., φόρος ἐπὶ τῶν μελισσιῶν 34,647 δρ., μονοετεῖς ἐνοικιάσεις μοναστηριακῶν κτημάτων 32,914 δρ., ἐθνικοὶ σταφιδῶνες καὶ ἀμπελῶνες 19,736 δρ., δημόσια κτίρια καὶ ἐργαστάσια 18,349 δρ. κλπ.

Ἐὰν ἀντὶ τῆς ἀνωτέρω εἰδικῆς κατατάξεως τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων τῆς Ἑλλάδος ἀκολουθήσωμεν τὴν ἐν τῇ συνειθείᾳ τῶν προϋπολογισμῶν κεφαλαιώδη, ἰδοὺ πῶς ἔχουσι ταῦτα κατὰ τὴν περὶ ἧς πρόκειται χρῆσιν τοῦ 1876.—Α'. Ἀμεσοὶ φόροι 10,572,307 δρ. περιλαμβάνονται ἐνταῦθα ὁ ἔγγειος φόρος καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικαρπίας

ας, καὶ οἱ φόροι ἐπὶ τῶν μελισσίων, βοσκῶν, ζώων, ἐπιτη-
 δευμάτων καὶ οἰκοδομῶν.—Β'. Ἑρμεσοὶ φόροι 15,969,522
 δρ: τελώνιον, χαρτόσημον καὶ διάφορα δικαιώματα.—Γ'.
 Δημόσια καταστήματα 1,075,672 δρ: νομισματοποιία,
 ταχυδρομεῖον, τηλεγράφος, τυπογραφεῖον. — Δ'. Δημόσια
 νομήματα καὶ κτήματα 2,071,912 δρ: μεταλλεῖα καὶ θ-
 ρυκτὰ, ὕδατα θερμὰ, ἀλυκαὶ, ἰχθυοτροφεῖα, δάση, ἐλαιῶνες
 σταφιδῶνες καὶ ἀμπελῶνες, περιβόλια καὶ ἄλλα κτήματα
 τοῦ ἔθνους, διοικούμενα δι' ἐπιστασίας, δημόσια κτίρια καὶ
 ἐργοστάσια.—Ε'. Ἐκποιήσεις ἐθνικῶν κτημάτων 3,272,072
 δρ: χρεωλύσια καὶ τόκοι προικοκτησιῶν, χρέη ἐκ προικο-
 κτησίας ἀνανεωθέντα, δεκαετεῖς πιστώσεις προικοκτησιῶν,
 ὁμοίαι φθαρτῶν κτημάτων, πεμπτημόριον καὶ ὀλικὴ τιμὴ
 φθαρτῶν κτημάτων, ἐπταετεῖς δόσεις γηπέδων, τίμημα οἰ-
 κοπέδων Πατρῶν, προκαταβολαὶ γαιῶν καὶ φυτειῶν, δό-
 σεις γαιῶν καὶ φυτειῶν.—ΣΤ'. Διάφορα εἰσοδήματα 920,953
 δρ: τόκοι ὑπερημερίας πρόσοδοι κτημάτων κατακεκυρω-
 μένων τῷ δημοσίῳ, χρέη ἀνανεωθέντα, ποινικὰ ἐργοστά-
 σια, δικαστικὰ ἔξοδα, ἀπόληψις τοιούτων ἐν πολιτικαῖς δί-
 καις, ἐπίσης ἐπὶ ἀπαριθμήσεως ζώων κλπ., τυχηρὰ εἰσοδήμα-
 τα, ἐπιστροφὰὶ χρημάτων, ἔσοδα ταμείου πολιτικῶν συντά-
 ξων.—Ζ'. Ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα 319,736 δρ: ἐκ
 ποιήσεις μοναστηριακῶν ἀκινήτων κτημάτων, πολυετεῖς
 ἐνοικιάσεις, μονοετεῖς, τόκοι ὑπερημερίας, διάφορα, δόσεις
 γαιῶν καὶ φυτειῶν.—Η'. Ἔσοδα κεκλεισμένων χρήσεων
 1,283,405 δρ: δημόσια, ἐκκλησιαστικά.—Θ'. Καθυστεροῦν-
 τα 1,597 δρ: τῶν χρήσεων 1854—58, ἐπίσης τῆς χρή-
 σεως 1853 καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς.—Τὸ ἔλρον 35,596,459 δρ.

Ἐκ τῆς ἐπόψεως τῶν δαπανηθέντων κατὰ τὴν χρῆσιν
 τοῦ 1876 παρατηροῦμεν ὅτι 1,242,090 δρ. ἀνήκουσιν εἰς
 τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους τῆς ἐπικρατείας·
 6,657,774 εἰς τὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ· 3,303,289 εἰς συντά-
 ξεις· 1,125,000 εἰς τὸν Βασιλέα· 437,017 εἰς τὴν Βου-
 λὴν· 992,123 εἰς τὸ Ἰπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν· 3,015,

318 εἰς τὸ τῆς Δικαιοσύνης· 4,452,775 εἰς τὸ τῶν Ἑσω-
 τερικῶν· 1,945,823 εἰς τὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν· 8,013,
 755 εἰς τὸ τῶν Στρατιωτικῶν· 2,163,290 εἰς τὸ τῶν Ναυ-
 τικῶν· 1,287,262 εἰς τὸ τῶν Οἰκονομικῶν· 2,655,922 εἰς
 ἔξοδα διοικήσεως, ἐπιστασίας καὶ εἰσπράξεως τῶν φόρων·
 72,927 εἰς ἐπιστροφὰς χρημάτων· 318,201 εἰς ἀποζημι-
 ώσεις· 100,000 εἰς συμπληρισμὸν φαλαγγιτικῶν γραμα-
 τίων· 9,931 εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Ἀγῶνος· 1,311,738 εἰς
 ἀπόδοσιν κεφαλαίων ὁδοποιίας.—Τὸ ἔλρον 39,014,249 δρ.

Ἐκ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐπραγματοποιήθησαν τὰ κατὰ
 τὴν χρῆσιν 1876 ἔσοδα καὶ ἔξοδα, δυνάμεθα νὰ συναγάγω-
 μεν πορίσματα τινὰ γενικὰ, ἱκανῶς ἐνδιαφέροντα. Τοιου-
 τοτρόπως ἀποτελουμένης τῆς χρήσεως ἐκ δύο μερῶν, τοῦ
 ἔτους 1876 καὶ τοῦ πρώτου δεκαμήνου τοῦ 1877,— ἐπὶ
 τῶν ἐσόδων ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει εἰσπράχθησαν 30,
 256,780 δρ., ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ 5,339,678.—καὶ ἐπὶ τῶν
 ἐξόδων, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἔδαπανήθησαν 31,638,478 δρ.,
 ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ 7,375,770. Ἀναλόγως αἱ δαπάναι ἔχου-
 σι τι δυσκινητότερον, ὅπερ ἐξηγεῖται, κατὰ τὸ πλεῖστον,
 ἀπὸ τῶν διαρκῶν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ δυσχερειῶν.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι πολὺ ὑπεράνω τοῦ συμπτώματος
 τούτου κεῖται ἡ φοβερὰ τῶν σταθερῶν ἐλλειμμάτων εἰκὼν.
 Ἰκανῶς ἤδη ἐξηγήθη αὕτη ἀνωτέρω ἀπὸ ἀριθμῶν, τῶν ὀ-
 ποίων ἡ ψυχρότης ἔχει τὸ καυστικὸν τοῦ πάγου, καὶ τῶν ὀ-
 ποίων ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις ἐπραγματεύθη ἄλλοτε
 (φυλ. 41, Ἰούλιος 1876, σελ. 193) τὴν γενικωτέραν διεύ-
 θυνσιν. Ὁσημέραι ἐπιτείνεται ἡ ἀνάγκη νέων φόρων καὶ φέ-
 ρεται πάντοτε ἡ ἡμετέρα Πολιτεία εἰς τὸ δίλημμα τῆς
 διὰ δανείων συντηρήσεως τῆς ἑαυτῆς ζωῆς. Δὲν ὀμιλῶ πε-
 ρὶ τῶν ἐκτάκτων, ἀλλὰ περὶ τῶν κανονικῶν ὄρων ταύτης.
 Προστιθεμένων δὲ ἀμφοτέρων, ποῖ ἄγομεν;

Ἀπαιτεῖται ἄλλη τις κρᾶσις παρὰ τὰς μέχρι τοῦδε δο-
 κημαθείσας, ἵνα σταματήσῃ τὸν οἰκονομικὸν ὄλεθρον, ἵνα
 κρατήσῃ τὸ ἔθνος πρὸ τοῦ χείλους τῆς ἀβύσσου, πρὸς τὴν

ὁποῖαν καὶ ἀνθρώποι καὶ περιστάσεις ἐκ μακρᾶς, τρόπον τινα, χειρὸς τὸ ὁδηγοῦσι, καὶ ἵνα σχηματίσῃ τὴν ἀπαραίτητον διὰ τὸ περαιτέρω μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ οἰκονομικὴν βάσιν.

Ἐκαστος ἐννοεῖ τὴν προσωπικὴν εἰς τόσον εὐρὺ ζήτημα δυσχέρειαν. Ἄλλ' ἔγω πάντοτε σταθερὰν τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ἐντὸς τοῦ ἔθνους ὑπάρχει ἡ ἀναγκαία πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ δύναμις. Ἐὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν ἔκλυτε ἡ Ἀθηναϊκὴ Πολιτεία κατήρτισε τὸν οἰκονομικὸν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Λυκούργου ἀναμορφωτὴν τῆς, ἦσαν ἰθαγενῆ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς προϊόντα.

Ὅποῖος ἀνὴρ ἐκεῖνος ἔστις, ἐν ὅλῃ τῇ αὐστηρότητι αὐτοῦ, ἐγνώριζε τὸν τρόπον νὰ ἀρχῇ ἐπὶ τόσον εὐκινήτου λαοῦ, ὅστις εἶχε τὴν οἰκονομικὴν δύναμιν νὰ διπλασιάσῃ τὰς δημοσίας προσόδους, καὶ τὴν πολιτικὴν πρόνοιαν νὰ κατασκευάσῃ στόλους ἐκ 400 πολεμικῶν πλοίων! Ὑπῆρξεν ὁ τρόμος τῶν πονηρῶν καὶ ἡ ζῶσα προσωποποίησης τῆς οἰκονομικῆς, πολιτικῆς καὶ νομικῆς ἀρετῆς τῶν καιρῶν του. Πόλις δὲ καὶ ἰδιῶται, ὅλοι ἔσπευδον πρὸς αὐτὸν, ἵνα τοῖς φυλάξῃ, γενναίως καὶ ἐντίμως, τὰ ἱερὰ δικαιώματά των καὶ τὰς πολυταλάντους περιουσίας των. Καὶ ἔπειτα λέγουσιν «ὁ λαὸς δὲν ἐμπιστεύεται τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ!» Βεβαίως ὑπάρχει μυσῆριόν τι ἐπὶ τοῦ προκειμένου· τὸ εὐρίσκομεν ὅμως εἰς τὰς τελευταίας τοῦ Λυκούργου στιγμάς: «Μέλλων τελευτήσῃν (λέγει ὁ Πλούταρχος), εἰς τὸ Μητρώον καὶ τὸ Βουλευτήριον ἐκέλευσεν αὐτὸν κομισθῆναι, βουλόμενος εὐθύνας δοῦναι τῶν πεπολιτευμένων· οὐδενὸς δὲ κατηγορῆσαι τολμήσαντος, πλὴν Μενεσαίχμου, τὰς διαβολὰς ἀπολυσάμενος, εἰς τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη καὶ ἐτελεύτησε.»